

Prvi deo: Izrada Web strane

Poglavlje 1: Vodič kroz Dreamweaver CS3

Poglavlje 2: Dodavanje teksta na Web strane

Poglavlje 3: Formatiranje teksta

Poglavlje 4: Uvod u CSS

Poglavlje 5: Veze

Poglavlje 6: Slike

Poglavlje 7: Tabele

Vodič kroz Dreamweaver CS3

Dreamweaver CS3 je moćan program za dizajniranje i izradu Web lokacija. Ako niste koristili Dreamweaver, na strani 2 pronaći ćete pregled mogućnosti ovog programa i spisak noviteta u verziji CS3. Ovo poglavlje sadrži osnovni pregled različitih prozora, traka sa alatcima i menija koje ćete koristiti svaki put kada budete pravili Web stranu. Takođe ćete naučiti kako da podesite program da biste mogli početi da pravite Web strane. Pošto je *rad* često bolji način za učenje od *čitanja*, u ovom poglavlju dajemo postupni vodič za pravljenje Web strane na Dreamweaverov način.

Interfejs Dreamweavera CS3

U Dreamweaverovim prozorima dodajete i menjate elemente Web strane. Adobe većinu tih prozora naziva *panoi* (engl. *panels*); Dreamweaver sadrži skoro neverovatan broj panoa.

Mnogi od tih prozora služe kao pomoć pri obavljanju određenih zadataka, kao što je pravljenje opisa stilova, a opisani su u odgovarajućim poglavljima. Najčešće ćete raditi sa četiri glavne grupe prozora: prozor dokumenta, traka Insert, pano Properties i grupe panoa.

Napomena Izgled tih prozora zavisi od vrste računara koju koristite (Windows ili Macintosh) i promena koje ste uneli u postavke parametara programa.

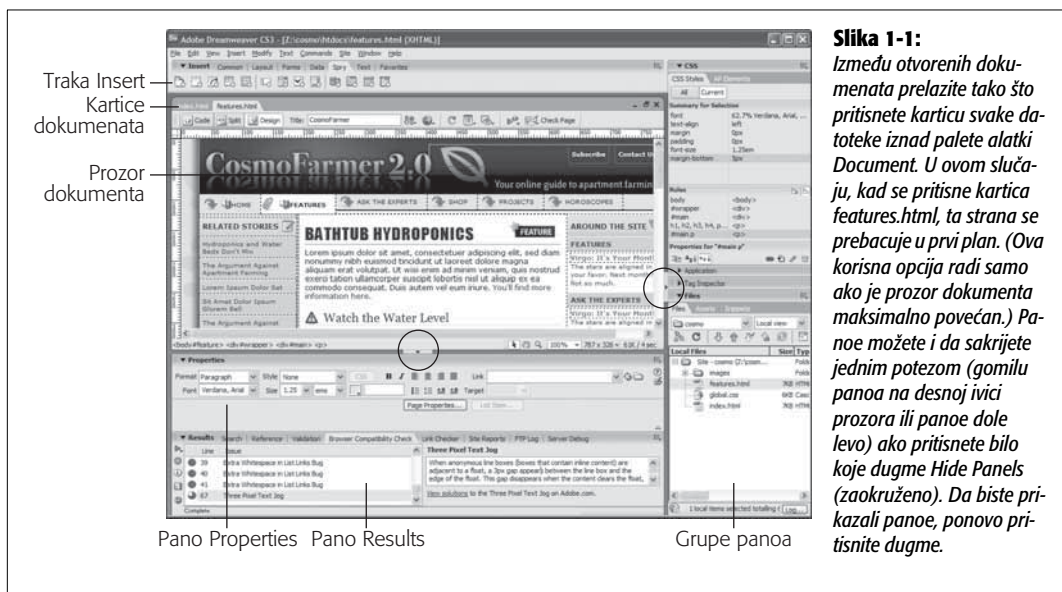
Opcije i funkcije obično rade na isti način, bez obzira na situaciju. U ovoj knjizi, tamo gde je rad programa drastično drugačiji u različitim operativnim sistemima, dati su posebni odeljci i ilustracije (pod nazivom „Samo za Mac“ ili „Samo za Windows“).

Prozor dokumenta

Web strane pravite u *prozoru dokumenta*. Kao u programu za obradu teksta, možete da pritisnete unutar prozora dokumenta i otkucate tekst koji želite da dodate na stranu. U ovom prozoru ćete raditi dok budete pravili stranu, a dodavacete i nove prozore dokumenta kako budete dodavali ili uređivali strane za svoju lokaciju.

Još nekoliko komponenata ekrana pruža korisne informacije o vašem dokumentu. One se mogu pojavljivati na različitim mestima na Windows i Mac računarima (slike 1-1 i 1-2), ali rade na isti način. Na primer:

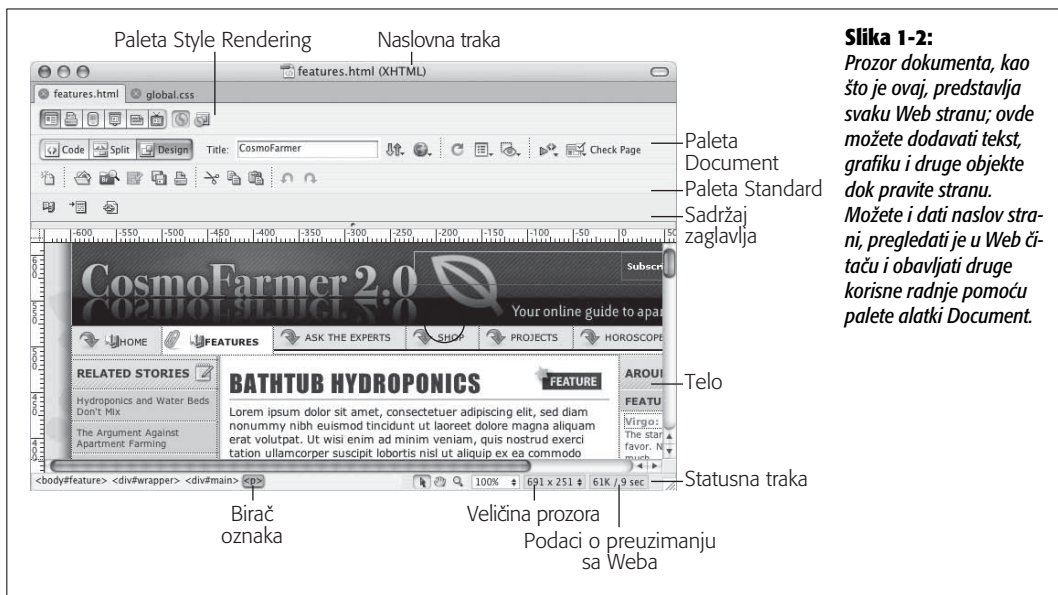
- **Naslovna traka.** *Naslovna traka* (engl. *title bar*) prikazuje ime datoteke na kojoj trenutno radite i, u Windowsu, gde se datoteka nalazi na računaru. Takođe, ako je Web strana kompatibilna sa XHTML-om (strana 8), to je naznačeno u zagradama. Na primer, Web strana na slici 1-1 napisana je na XHTML-u, a sačuvana je kao datoteka pod nazivom *features.html* u direktorijumu *htdocs*, koji se nalazi unutar drugog direktorijuma na disku Z:. (U Windowsu, naslovna traka se pojavljuje na vrhu ekrana; na Macu, ona se nalazi na vrhu prozora dokumenta. Iako lokacija datoteke nije navedena, zadržite pokazivač iznad imena datoteke – na primer, *index.html* – i videćete lokaciju te datoteke na svom Macu.)

Slika 1-1:

Između otvorenih dokumenata prelazite tako što pritisnete karticu svake datoteke iznad palete alatki Document. U ovom slučaju, kad se pritisne kartica *features.html*, ta strana se prebacuje u prvi plan. (Ova korisna opcija radi samo ako je prozor dokumenta maksimalno povećan.) Panoe možete i da sakrijete jednim potezom (gomilu panoa na desnoj ivici prozora ili panoe dole levo) ako pritisnete bilo koje dugme *Hide Panels* (zaokruženo). Da biste prikazali panoe, ponovo pritisnite dugme.

- **Paleta alatki Document.** *Paleta alatki Document* (slika 1-2) omogućava menjanje naslova strane, prelazak između prikaza dizajna i koda, pregledanje strane u različitim Web čitačima, pristupanje sistemu referenci (pomoći) zasnovanom na kontekstu i menjanje izgleda prozora dokumenta. O dugmadu i menijima na toj paleti čitaćete u odgovarajućim poglavljima u ovoj knjizi. (Da bi se paleta prikazala na ekranu, ako već nije prikazana, odaberite View → Toolbars → Document.)

Slika 1-2: Prozor dokumenta, kao što je ovaj, predstavlja svaku Web stranu; ovdje možete dodavati tekst, grafiku i druge objekte dok pravite stranu. Možete i dati naslov strani, pregledati je u Web čitaču i obavljati druge korisne radnje pomoću palete alatki Document.

- **Paleta alatki Standard.** *Paleta Standard* (slika 1-2) sadrži dugmad za česte zadatke s datotekama i uređivanje, kao što su pravljenje nove strane, otvaranje strane, čuvanje jednog ili svih otvorenih dokumenata, isecanje, kopiranje, umetanje te opozivanje i ponavljanje radnji. (Ova paleta je skrivena dok ne izaberete View → Toolbars → Standard.)
- **Paleta alatki Style Rendering.** *Paleta alatki Style Rendering* (slika 1-2) omogućava pregledanje dejstva različitih CSS opisa stilova na vašoj strani. Na strani 292 opisano je kako možete koristiti različite opise stilova za različite tipove prikaza i izlaznih uređaja. Na primer, možete izabrati da se strana prikazuje na jedan način na monitoru, a potpuno drugačije pri štampanju. Ovaj komplikovan način upotrebe CSS-a, kao i način primene ove korisne palete alatki, opisan je na strani 293. (Ova paleta alatki je takođe skrivena dok ne odaberete View → Toolbars → Style Rendering.)

Savet Palete alatki, kao što su Style Rendering ili Standard, možete da prikazujete ili sakrivate ako desnim tasterom miša pritisnete paletu alatki Document (pritisnete control-taster miša na Macu), a zatim iz menija koji će se pojaviti izaberete paletu alatki.

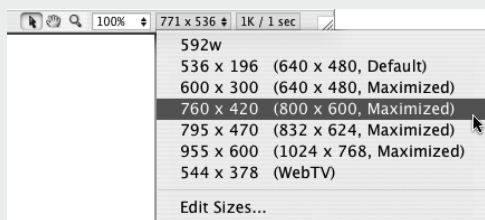
- **Sadržaj zaglavlja.** Većina stvari koje postavite na Web stranu završi u njenom *telu* (engl. *body*), ali postoje elementi koji su specifični za oblast strane koja se naziva *zaglavlje* (engl. *head*) – slika 1-2). U zaglavlje strane postavljate elemente kao što su naslov strane, *meta oznake* (ključne reči) koje obezbeđuju informacije za neke pretraživače i čitače, JavaScript skriptove i CSS informacije (poglavlje 6).

Nijedna od navedenih informacija ne vidi se na strani kada je postavite na Internet. Ali dok radite u Dreamweaveru, možete da ih pregledate ako odaberete View → Head Content. Videćete red ikonica koje predstavljaju različite informacije u zaglavlju strane.

Iskaćući meni Window Size

Pravljenje strana koje izgledaju dobro na različitim monitorima i u različitim rezolucijama jedan je od najtežih zadataka s kojima se Web dizajneri suočavaju. Ipak nemaju svi monitor od 21 inča niti prikazuju Web lokacije pomoću Web čitača čiji je prozor maksimalno povećan, tako da ispunjava celu površinu ekrana. Nema ničeg što obeshrabruje više od toga da cele sedmice pravite sjajnu Web stranu a potom vas klijent pozove i kaže da ono što ste napravili nije moguće prikazati na njegovom monitoru od 15 inča (uobičajena priča).

Mogli biste simulirati prozore čitača različitih veličina povlačenjem ručice za promenu veličine u donjem desnom uglu prozora dokumenta. Dreamweaver sadrži bolju alatku za takve eksperimente: iskaćući meni Window Size na statusnoj traci na dnu prozora dokumenta. Kada pritisnete crnu strelicu pored podataka o veličini prozora, možete da birate različite postavke za prozor dokumenta, kao što je prikazano ovde. Ovu opciju koristite da biste ispitati kako će strana izgledati u prozorima čitača različitih veličine. Brojevi predstavljaju širinu i visinu u pikselima.

(Napomena za korisnike Windowsa: Ako je prozor dokumenta maksimalno povećan, ova opcija ne radi. Odaберите Window → Cascade kako biste „otkačili“ prozor dokumenta s njegovog mesta na ekranu. Nakon toga možete da menjate veličinu prozora i da koristite iskaćući meni Window Size. Međutim, uklonili ste korisne kartice dokumenata koje omogućavaju brz prelazak između otvorenih dokumenata – kao što je prikazano na slici 1-1. Da biste ih vratili, pritisnite dugme za maksimiranje prozora dokumenta.)

Prvi par brojeva ukazuje na količinu korisnog prostora u prozoru dokumenta; brojevi u zagradama ukazuju na rezoluciju monitora. Četvrta opcija koja je ovde prikazana ukazuje na sledeće: ako neko ima monitor rezolucije 800 × 600 i maksimira prozor čitača, dostupno je 760 × 420 piksela za prikazivanje Web strane. (Bez obzira na to što je rezolucija monitora, npr. 800 × 600, nakon što oduzmete prostor koji je potreban za prikazivanje čitave palete alati, adresne trake, statusne trake i druge „galanterije“, pri otvaranju Web strane biće vidljivo 760 × 420 piksela).

U svakom slučaju, obratite pažnju na to da iskaćući meni Window Size u stvari ne menja veličinu strane niti dodaje bilo kakav kôd na nju; Web strane su obično promenljive i mogu da se povećavaju ili smanjuju zavisno od veličine prozora čitača. Tehnike koje omogućavaju da bolje definišete kako će se prikazivati strana, potražite u poglavlju 8.

- **Statusna traka** (engl. *status bar*) – slika 1-2 – obezbeđuje korisne informacije o strani. Prikazuje se u donjem delu dokumenta.
- **Birač oznaka** (engl. *tag selector*) – slika 1-2 – takođe je veoma koristan. Obezbeđuje pregled HTML koda koji, u pozadini, čini Web stranu. On pokazuje kako su oznake ugneždene u dokument na osnovu onoga što ste izabrali ili na osnovu pozicije tačke umetanja.

Birač oznaka takođe možete koristiti za izbor HTML oznake i svih informacija koje ona sadrži. Na primer, pritiskom na oznaku `<p>` izabraćete pasus i sav njegov sadržaj. Ova opcija je veoma korisna kada želite da postavite *svojstva* (engl. *properties*) – strana 23 – dodate *skriptove ponašanja* (engl. *behaviors*) – poglavlje 12 – ili precizno kontrolišete primenu *stilova* (engl. *styles*) – poglavlje 4.

Birač oznaka će vam biti od velike pomoći u postupnim uputstvima koja slede. To je jedna od najpopularnijih alatki iskusnih korisnika Dreamweavera.

Savet U prikazu dizajna strane (engl. *Design view*), pritisak na oznaku <body> u biraču oznaka isto je kao da pritisnete kombinaciju tastera Ctrl+A (⌘-A) ili odaberete Edit → Select All: bira se sve u prozoru dokumenta. Međutim, ako ste pritisnuli negde unutar tabele (poglavlje 7) ili unutar oznake <div> (strana 301), kad izaberete Edit → Select All, birate samo sadržaj ćelije tabele ili oznake <div>. U tom slučaju, treba da pritisnete Ctrl+A (⌘-A) nekoliko puta kako biste izabrali ceo sadržaj strane. Ako nakon toga pritisnete taster Delete, uklonite sve iz dokumenta.

Ipak, budite pažljivi: kada pritisnete Ctrl+A (⌘-A) ili odaberete Edit → Select All u prikazu koda (engl. *Code view*), bira se sav kôd. Obrišete li *kôd*, dobijate praznu datoteku – i nevažeću Web stranu.

Traka Insert

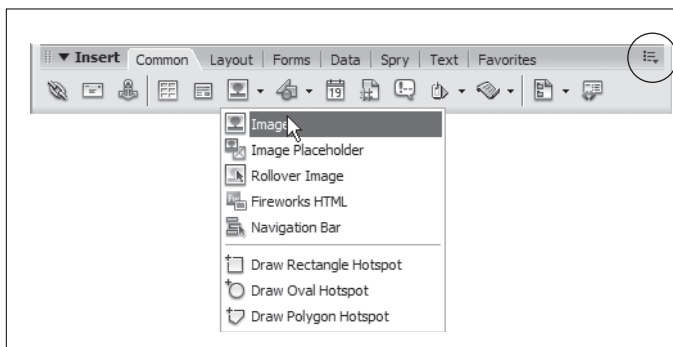
Ako je prozor dokumenta vaše platno, traka Insert sadrži četkice i boje, kao što je prikazano na slici 1-3. Iako tekst možete dodati na Web stranu tako što ćete ga otkucati u prozoru dokumenta, dodavanje elemenata, kao što su slike, horizontalne linije, obrasci i multimedijalni elementi, pojednostavljeno je zahvaljujući tehnici „pritisni i dodaj“ koju realizujete preko trake Insert. Želite da postavite sliku na Web stranu? Samo pritisnite ikonicu Image.

Napomena Dodavanje elemenata na Web stranu na ovaj način možda izgleda kao magija, ali traka Insert samo omogućava brzo dodavanje koda na stranu, bez obzira na to da li je u pitanju HTML, XHTML, JavaScript ili serverski kôd poput PHP-a (deo 6 ove knjige). Na primer, kada pritisnete ikonicu slike, umećete oznaku u pozadinski kôd strane. Naravno, Dreamweaver sakriva taj nezgrapni kôd i prikazuje sliku na strani.

Kada prvi put pokrenete Dreamweaver, traka Insert je otvorena. Ukoliko je greškom zatvorite, ponovo ćete je otvoriti kad izaberete Window → Insert ili pritisnete Ctrl+F2 (⌘-F2). S druge strane, ako nemate dovoljno prostora na ekranu, zatvorite traku Insert i umesto nje koristite *meni* Insert. On sadrži sve komande s trake Insert.

Sedam skupova objekata dostupno je na traci Insert, preko odgovarajućih kartica (slika 1-3):

- **Uobičajeni objekti.** Uz slike, tabele i veze za e-poštu – koje ćete često koristiti u svakodnevnom radu – ova kategorija trake Insert nudi pristup Dreamweaverovim opcijama za *šablone* (engl. *templates*). Šabloni omogućavaju da pravite osnovne Web strane koje možete više puta koristiti za svoju lokaciju, što ubrzava proces izrade i pojednostavljuje ažuriranje. Više detalja potražite u poglavlju 18.
- **Objekti rasporeda.** Pomoću objekata iz ove kategorije, lakše ćete upravljati rasporedom elemenata na Web strani tako što ćete sadržaj strane organizovati pomoću *CSS-a* ili *HTML tabele*. Takođe, ovaj pano sadrži Dreamweaverove nove *Spry grafičke objekte* koji omogućavaju dodavanje sofisticiranih, interaktivnih elemenata strane, kao što su padajući meniji za navigaciju i animirani sklopivi panoi, kako biste mogli da smestite više informacija na manje prostora na Web strani (poglavlje 12).
- **Objekti za obrasce.** Želite da dobijete povratne informacije od posetilaca vaše Web lokacije? Možete koristiti *obrasce* (engl. *forms*) kako biste dobili njihove komentare, prikupili podatke o kreditnim karticama za prodaju na mreži ili pribavili bilo kakve vrste podataka.

Slika 1-3:

Dugmad na paleti alati grupisana su u sedam kartica (Common, Layout itd.). Ako vam se više sviđa padajući meni koji štedi prostor u Dreamweaveru, pritisnite meni panoa (zaokružen) i izaberite Show as Menu. Da biste se vratili na stil s karticama, iz padajućeg menija izaberite stavku Show as Tabs (koja je vidljiva ako ste u meniju panoa izabrali Show as Menu).

Kartica Forms omogućava da dodajete elemente obrazaca, kao što su radio-dugmad, padajući meniji i polja za tekst (poglavlje 12). Dreamweaver CS3 sadrži napredne opcije za proveru ispravnosti obrazaca kako biste bili sigurni da su posetioци uneli ispravne informacije *pre* slanja obrasca.

- **Podaci.** Dreamweaver svodi povezivanje Web strana s bazama podataka na pritiskanje nekoliko dugmadi. (U redu, *skoro* je tako lako; detalje potražite u 6. delu.) Kartica Data (ranije poznata kao kartica Application) obezbeđuje mnoge alate za pravljenje dinamičkih Web strana: na primer, kontrole koje dodaju zapise u bazu podataka ili kontrole koje ažuriraju postojeće informacije u bazi. Dreamweaver CS3 sadrži i nekoliko alati za podatke za čiju primenu nije potrebno komplikovano podešavanje baze podataka. Nova opcija Spry dataset omogućava prikazivanje interaktivnih podataka u tabeli, tako da posetioци mogu sortirati podatke po kolonama ili čak menjati sadržaj strane zavisno od datuma – pri čemu nije potrebno učitavati dodatne Web strane.
- **Spry.** To je nova tehnologija kompanije Adobe koja omogućava jednostavno dodavanje interaktivnih opcija na Web lokaciju: od padajućih menija za navigaciju, preko animiranih efekata, do složenih prikaza podataka. U osnovi, Spry je jednostavan način za umetanje složenog JavaScript koda u Web lokacije. Kartica Spry objedinjuje sve opcije koje se odnose na tehnologiju Spry, a dostupne su u Dreamweaveru CS3. Istu dugmad ćete pronaći i na traci za unos; na primer, Spry alatke za proveru ispravnosti obrazaca takođe se pojavljuju na kartici Form objects, dok su dugmad Spry dataset dostupna i na kartici Data.
- **Tekstualni objekti.** U kategoriji Text nalaze se opcije za formatiranje teksta, na primer, za podebljavanje ili za prebacivanje u kurziv. Većina dugmadi na ovoj kartici tehnički ne predstavlja objekte. Ona ne umeću nove objekte na stranu nego oblikuju tekst koji se već nalazi na strani. Na panou Properties (*Property Inspector*) uglavnom postoje slične opcije za formatiranje, pa je to popularnija alatka za formatiranje teksta.

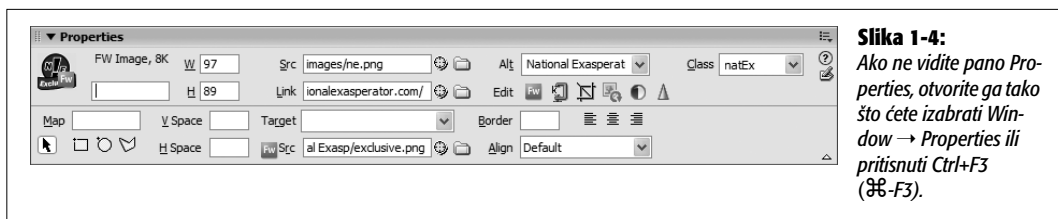
Napomena Upotreba kartice Text objects može vas dezorijentisati. Neki „tekstualni objekti“ prave nepotpun HTML kôd i prebacuju vas u prikaz sirovog HTML koda strane, pri čemu se napušta fini prikaz za vizuelnu izradu. Uopšteno, pano Properties i meni Text omogućavaju da obavite sve radnje sa ove kartice – brže i bezbednije.

- **Omiljeno.** Kategorija Favorites je možda najkorisnija – može da bude ono što vi želite. Nakon što otkrijete koje objekte najčešće koristite (kao što je komanda Image, ako dosta radite s grafikom), možete ih dodati u ovu ličnu kategoriju. Pošto ovu karticu prilagodite svojim potrebama, možda ćete otkriti da vam više nikada neće biti potrebne druge kategorije s trake Insert. Uputstva za dodavanje objekata na karticu Favorites potražite u izdvojenom odeljku na strani 163.
- **ASP, PHP, JSP, .NET, ColdFusion.** Ako pravite Web strane zasnovane na bazama podataka, otkrićete još jednu kategoriju objekata. Tačno ime kategorije zavisi od modela servera koji koristite (na primer, PHP, Microsoftov Active Server Pages ili Adobeov ColdFusion server), ali ono uvek sadrži često korišćene delove koda za odgovarajući programski jezik. Više informacija o radu sa ovim tehnologijama potražite u 6. delu.

Pano Properties

Nakon ubacivanja slike, tabele ili bilo kojeg drugog elementa s trake Insert, pano Properties možete iskoristiti kako biste fino podesili njegov izgled i attribute. Na primer, pretpostavimo kako je vaš šef odlučio da se njegova slika prikazuje na sredini strane. Nakon što izaberete sliku u prozoru dokumenta, upotrebićete pano Properties da promenite njeno poravnanje.

Pano Properties (slika 1-4) promenljiv je. Prati ono što radite u prozoru dokumenta – tabelu, sliku, tekst – i prikazuje odgovarajući skup svojstava (tj. opcija). Pano Properties ćete često koristiti u radu sa Dreamweaverom.

Evo dva osnovna saveta za početak:

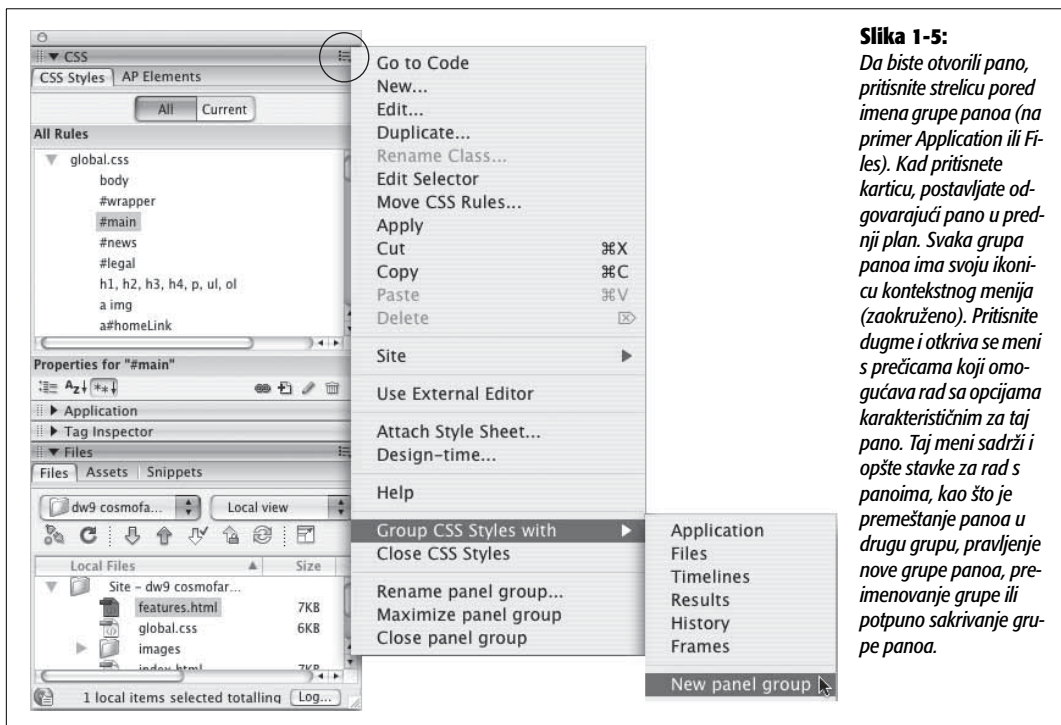
- Dvaput pritisnite bilo koju sivu oblast na panou Properties – ili prugastu oblast u operativnom sistemu Mac OS X – kako biste sakrili ili prikazali donju polovinu panoa, gde se u Dreamweaveru vidi dodatni skup naprednih opcija. (Možda je pametno da držite pano Properties potpuno raširen sve vreme, pošto u suprotnom možete propustiti neke korisne opcije.)
- U osnovi, pano Properties je jednostavan prikaz atributa HTML oznaka. Na primer, atribut *src* (source) oznake `<img>` (image), Web čitaču ukazuje gde da traži datoteku slike.

Najbolji način da se uverite da postavljate svojstva ispravnog objekta jeste da pritisnete njegovu oznaku u biraču oznaka (strana 18).

Grupe panoa

Do sada su u ovom poglavlju opisani traka Insert, pano Properties i prozor dokumenta – ali to je samo mali deo Dreamweaverovih prozora. U Dreamweaveru CS3, većina preostalih prozora – koji se nazivaju *panoi* – nalazi se u uređenim grupama uz desnu ivicu ekrana.

Na primer, grupa Files sadrži panoa za rad s datotekama Web strane, elementima Web lokacije i delovima koda (slika 1-5).

Slika 1-5:

Da biste otvorili pano, pritisnite strelicu pored imena grupe panoa (na primer Application ili Files). Kad pritisnete karticu, postavljate odgovarajući pano u prednji plan. Svaka grupa panoa ima svoju ikonicu kontekstnog menija (zaokruženo). Pritisnite dugme i otkriva se meni s prečicama koji omogućava rad sa opcijama karakterističnim za taj pano. Taj meni sadrži i opšte stavke za rad s panoima, kao što je premeštanje panoa u drugu grupu, pravljenje nove grupe panoa, preimenovanje grupe ili potpuno sakrivanje grupe panoa.

Različiti panoi i njihova upotreba biće opisani u odgovarajućim odeljcima ove knjige. Međutim, ovde vredi spomenuti nekoliko saveta o Dreamweaverovim panoima:

- Svaki pano možete otvoriti iz menija Window. Na primer, da biste otvorili pano Files, odaberite Window → Files.
- Dvaput pritisnite bilo gde u sivoj naslovnoj traci grupe panoa kako biste otvorili tu grupu panoa i proširili je tako da popunjava maksimalan dostupni prostor. Da bi za odabrani pano bilo dovoljno prostora, zatvaraju se drugi otvoreni panoi. Ovo je najbolji način za otvaranje grupa panoa. Ne samo da je naslovne trake lako izabrati, nego većina panoa sadrži dosta informacija, pa ćete poželeti da vidite što više njih.
- Ako želite da sakrijete sve prozore *osim* dokumenata, odaberite Window → Hide Panels ili pritisnite F4 – koristan trik kada hoćete maksimalno da povećate prostor na ekranu namenjen prikazivanju Web strane na kojoj radite. Da biste vratili sve Dreamweaverove administrativne prozore, ponovo pritisnite F4 ili odaberite Window → Show Panels.

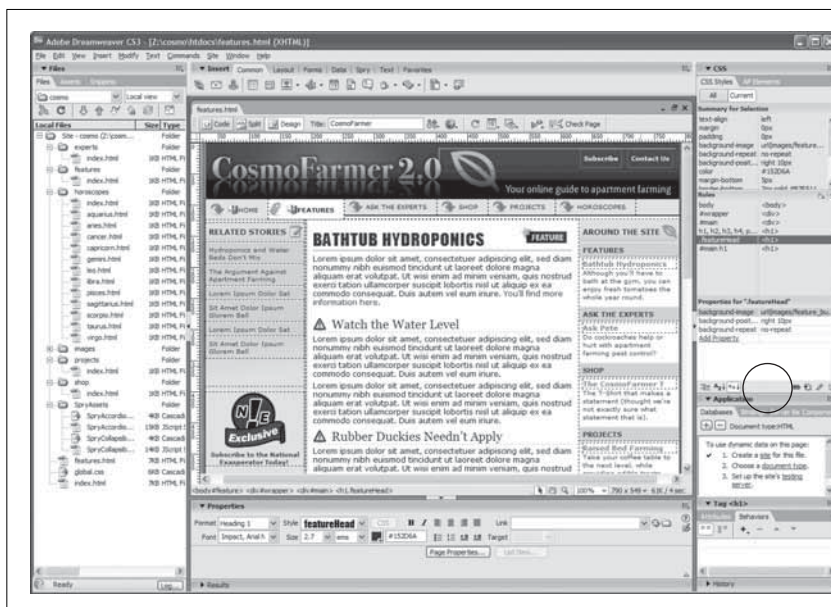
Savet Dreamweaver za Windows sadrži dugme za sakrivanje grupa panoa. Pogledajte sliku 1-1 kako biste naučili ovaj zgodan trik.

Organizacija radnog prostora

Dreamweaver CS3 sadrži sjajnu opciju za poboljšavanje produktivnosti: Workspace Layout, za organizovanje radnog prostora. Ova opcija omogućava čuvanje pozicije i veličine Dreamweaverovih panoa i prozora kao „rasporeda“, koji možete ponovo pozvati tako što izaberete njegovo ime iz menija Window → Workspace Layout. Na primer, kada radite na Web lokaciji koja je zasnovana na bazi podataka, možda ćete poželeti da držite otvorenu grupu panoa Application i pano Snippets, ali da zatvorite pano CSS. S druge strane, kada radite na dizajnerski zahtevnoj lokaciji, verovatno ćete poželeti da držite otvoren pano CSS, ali vam inspektor oznaka (Tag Inspector) neće biti od koristi. Možete napraviti različite rasporede za svaku situaciju, a zatim ih jednostavno menjati.

Prvo, trebalo bi da organizujete radni prostor onako kako želite:

- Otvorite panoe s kojima najčešće radite. Na primer, odaberite Window → Files da biste otvorili pano Files.
- Povećajte ili smanjite visinu panoa tako što ćete povući prazan prostor s desne strane panoa ili ime grupe panoa (slika 1-6).

Slika 1-6: Promena veličine panoa svodi se na povlačenje mišem nagore ili nadole (zaokruženo). Ako spadate u srećnike koji imaju veliki monitor, često je korisno da pano Files postavite samostalno uz levu ili uz desnu ivicu ekrana.

- Grupu panoa možete premeštati po ekranu tako što povlačite njenu hvatalicu (slika 1-6). To je posebno korisno ako imate veliki monitor, pošto jednu grupu panoa možete postaviti uz desnu ivicu monitora, a drugu grupu pored prve ili uz levu ivicu monitora. Ako spadate u srećnike koji imaju dva monitora, čak možete i rasporediti panoe na oba monitora.
- Otvorite trake sa alatkama s kojima ćete najčešće raditi (strana 18).
- Na traci Insert odaberite karticu sa objektima koje najčešće koristite. (Omiljene objekte možete sakupiti na jednu karticu, kao što je objašnjeno na strani 163.)

Da biste sačuvali raspored, izaberite Window → Workspace Layout → Save Current (slika 1-7). Pojaviće se okvir za dijalog Save Workspace Layout; otkucajte ime rasporeda i pritisnite dugme OK. (Ako otkucate ime koje je već dodeljeno nekom rasporedu, Dreamweaver će vas obavestiti o tome i ponudiće vam da zamenite stari raspored novim. Ovo je jedini način da ažurirate raspored koji ste prethodno napravili.) Dreamweaver će sačuvati vaš novi raspored.

Savet Ova opcija je takođe zgodna ako računar delite s drugima. Možete napraviti sopstveni raspored radnog prostora – upotrebite svoje ime pri imenovanju rasporeda – s panoima i prozorima na mestima gde vi hoćete da budu. Zatim, kada počnete da radite s računarom, a osoba koja je pre vas radila preuredila je ceo radni prostor, samo izaberite svoj raspored iz menija Window → Workspace Layouts.

Da biste prešli na raspored koji ste već sačuvali, izaberite Window → Workspace Layout → ime vašeg rasporeda (slika 1-7). Nakon kratke pauze, Dreamweaver će preći na izabrani raspored.

Podešavanje lokacije

Svaki put kada pravite novu Web lokaciju ili uređujete postojeću koju ste napravili na drugom mestu, prvo morate upoznati Dreamweaver s njom – proces se zove *definisanje lokacije*. Ovo je *najvažniji* prvi korak kada počnete da koristite Dreamweaver, bez obzira na to planirate li da napravite lokaciju od pet strana, mrežnu prodavnicu s hiljadu strana ili da izmenite

lokaciju koju je vaša sestra napravila za vas. Na osnovu definisane lokacije, Dreamweaver zna gde na računaru skladištite Web strane pa se slike i veze ispravno umeću na strane vaše lokacije. Takođe, ako želite da iskoristite Dreamweaverove alatke za upravljanje lokacijom, kao što su alatka za proveravanje veza (strana 572), stavke biblioteke (poglavlje 17), šabloni (poglavlje 18) i FTP alatka za premeštanje Web datoteka na Web server (poglavlje 16), *morate* definisati lokaciju.

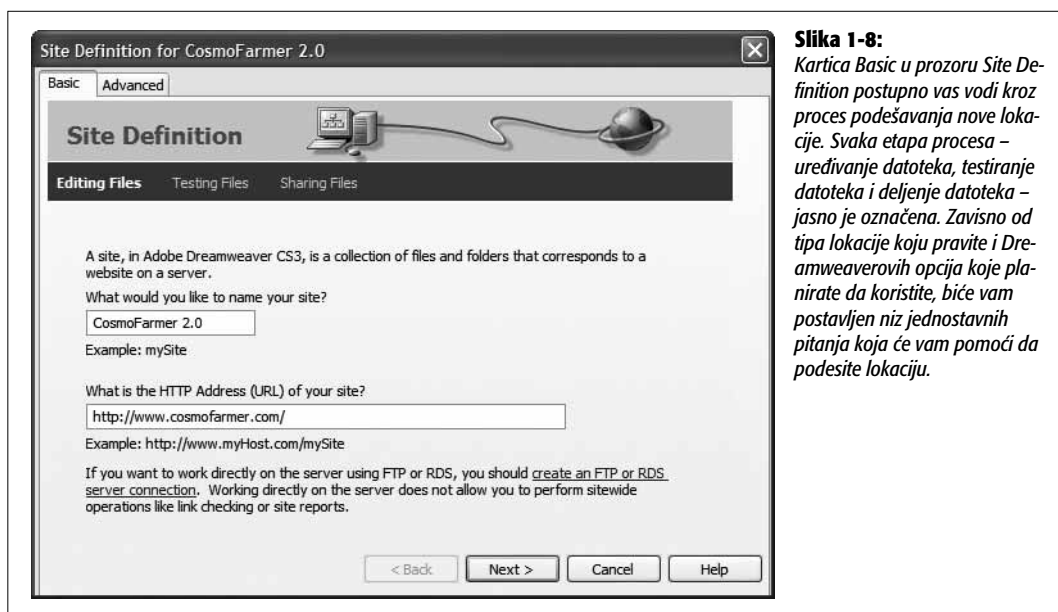
U Dreamweaveru postoje dve metode za definisanje lokacije: čarobnjak za definisanje lokacije za potpune početnike i napredni pristup „Sklanjajte se, znam šta radim“.

Čarobnjak za definisanje lokacije

Dreamweaverov čarobnjak za definisanje lokacije postupno vas vodi kroz niz ekrana u kojima se od vas traže informacije o postavkama Web lokacije.

1. Odaberite Site → New Site.

Pojaviće se prozor Site Definition. Da biste koristili čarobnjaka, uverite se da je izabrana kartica Basic (slika 1-8).

2. U prvo polje upišite ime lokacije.

Ime koje ovde upišete služi samo kao interna referenca, koja će vam pomoći da identifikujete lokaciju na Dreamweaverovom panou Files. Neće se pojaviti na Webu. Dreamweaver će takođe tražiti Web adresu lokacije.

3. Otkucajte Web adresu svoje Web lokacije. Na primer, <http://www.cosmofarmer.com/>.

Ovaj korak je neobavezan. Ako nemate Web adresu, ovo polje možete ostaviti prazno. U nekim slučajevima, možda ćete morati da dodate još neke informacije nakon imena domena. Na primer, adresa vaše Web lokacije može da izgleda kao ova: <http://www.somecollege.edu/~bob/>. Možda ste zaduženi za održavanje dela veće lokacije – podlokacije. U svakom slučaju, samo otkucajte adresu koju inače kucate u Web čitaču kako biste posetili svoju lokaciju. Na primer, <http://www.mybigcompany.com/marketing/>.

Napomena Ako za povezivanje sa stranama lokacije koristite putanje koje su relativne u odnosu na korenski direktorijum lokacije, ovaj korak 3 veoma je važan. Više detalja potražite na strani 147.

4. Pritisnite dugme Next kako biste prešli na sledeći ekran.

U sledećem koraku, reći ćete Dreamweaveru planirate li da pravite obične Web strane ili strane koje zahtevaju poseban server za izradu dinamičkih Web lokacija zasnovanih na bazama podataka o kojima će biti reči u 6. delu ove knjige.

5. Ukoliko ne pravite lokaciju zasnovanu na bazi podataka, pritisnite dugme „No, I do not want to use a server technology“, a zatim pritisnite dugme Next.

Za pravljenje običnih Web strana nije potrebna nikakva serverska tehnologija. Više o definisanju Web lokacije zasnovane na bazama podataka, kao što su one opisane u 6. delu ove knjige, potražite na strani 748.

U sledećim koracima, reći ćete Dreamweaveru kako želite da radite s datotekama svoje lokacije i gde ćete ih skladištiti.

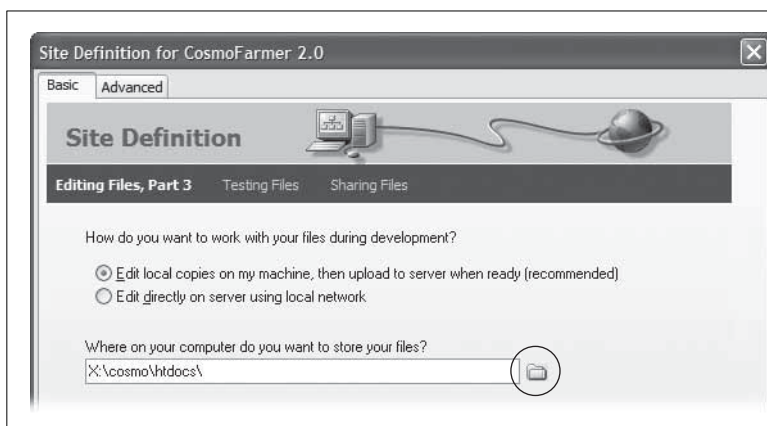
6. Odaberite opciju „Edit local copies on my machine“ ili „Edit directly on server using local network“ (slika 1-9).

Prva opcija – *Edit local copies* – najčešće se koristi. Web dizajneri obično rade s dva skupa datoteka: *lokalna Web lokacija* (engl. *local site*) na njihovom čvrstom disku i *udaljena lokacija* (engl. *remote site*) na Webu (pročitajte izdvojeni odeljak na strani 31). Lokalna Web lokacija omogućava da ono na čemu radite držite na računaru, dok udaljena lokacija sadrži završene strane koje posetioци mogu da pregledaju pomoću Web čitača.

Drugu opciju (*Edit directly on server*) nije baš dobro koristiti. Ako direktno radite s gotovom verzijom lokacije – onom koju svako sa Web čitačem može da vidi – posetiocima izlažete svoje poluzavršene strane, s pravopisnim greškama i bez slika. Mnogo je bolje da doterate stranu na svom računaru, a da je zatim, kada bude gotova, premestite na Web server.

7. Pritisnite sličicu direktorijuma pored oznake „Where on your computer do you want to store your files?“

Otvoriće se prozor Choose Local Root Folder, kako biste mogli da odaberete direktorijum na čvrstom disku koji će služiti kao *korenski direktorijum lokalne Web lokacije*. Ovo je direktorijum na vašem računaru u kome ćete čuvati HTML dokumente i grafiku, CSS i druge Web datoteke koje čine Web lokaciju.

Slika 1-9:
Ikonicu direktorijuma (zaokruženo) vidjećete svuda u Dreamweaveru CS3. Preko nje se bira direktorijum ili datoteka, što će biti potrebno prilikom pravljenja veza, dodavanja slike i izbora lokalnog korenskog direktorijuma za lokaciju.

8. Pronađite i izaberite direktorijum koji sadrži datoteke vaše lokacije.

Verzije Dreamweavera za Mac i Windows ovom ritualu prilaze na različite načine (slika 1-10).

Da počinjete izradu Web lokacije od početka, u ovom trenutku biste takođe mogli da napravite nov prazan direktorijum. Zatim biste u njega snimili Web strane i grafiku tokom pravljenja lokacije.

Više informacija o korenskim direktorijumima i organizovanju Web lokacija potražite u poglavlju 14. Za sada, zapamtite da se sve datoteke koje će činiti vašu Web lokaciju moraju nalaziti u direktorijumu koji ste izabrali – *lokalnom korenskom direktorijumu* (engl. *local root folder*). Unutar lokalnog korenskog direktorijuma mogu postojati poddirektorijumi s Web datotekama, ali je važno da se datoteke ne smeju nalaziti van njega.

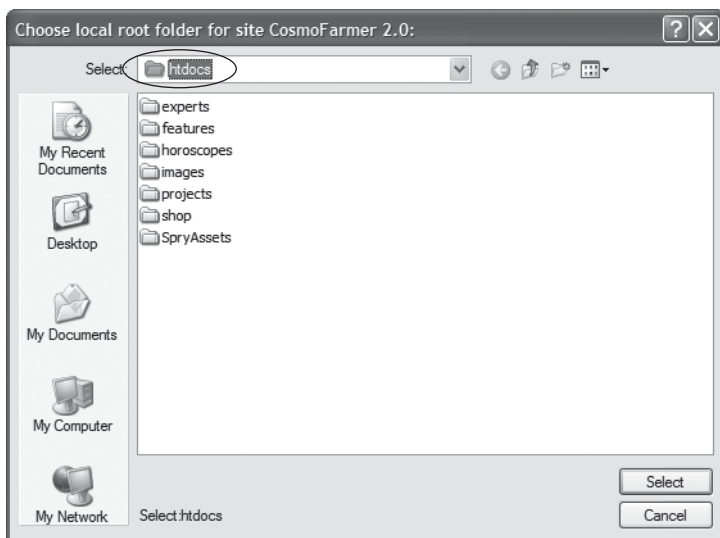
Savet Još jedno tumačenje lokalnog korenskog direktorijuma: to je direktorijum na vašem računaru u koji ćete smestiti matičnu stranu lokacije.

9. Pritisnite dugme Next.

Dreamweaver će vas pitati kako želite da se povežete sa udaljenim serverom – računarnom koji će servirati gotove Web datoteke vašoj vernoj publici.

10. Odaberite jednu od opcija iz menija „How do you connect to your remote server?“

Odaberite None ako želite samo da počnete da pravite Web strane. Tu opciju ćete koristiti u svim postupnim uputstvima iz ove knjige. U poglavlju 17, naučićete da koristite druge opcije za premeštanje datoteka na Web server pomoću Dreamweavera, kao što su FTP ili WebDav. Čak i ako ne izaberete udaljeni server, uvek se možete vratiti u prozor Site Definition kako biste Dreamweaveru ukazali gde da stavi vaše završene Web strane.

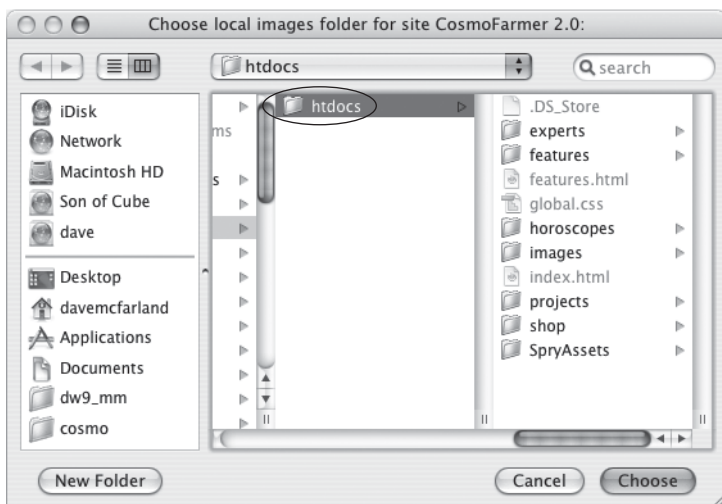

Slika 1-10:

Kada je u pitanju izbor lokalnog korenskog direktorijuma, verzije Dreamweavera za Windows i Mac malo se razlikuju.

Gore: U Windowsu, ime direktorijuma pojavljuje se u polju Select na vrhu prozora Choose Local Folder (zaokruženo). Pritisnite dugme Select kako biste ga definisali kao lokalni korenski direktorijum.

Dole: Na Macu, označite direktorijum u listi na sredini prozora (zaokruženo), a zatim pritisnite dugme Choose kako biste ga postavili kao lokalni korenski direktorijum.

11. Pritisnite dugme Next.

Pojaviće se sažetak vaših postavki (slika 1-11).

12. Pritisnite dugme Done.

Nakon definisanja lokacije, Dreamweaver pravi *keš* za vašu Web lokaciju. To je mala baza podataka koja služi za praćenje strana, veza, slika i drugih komponenata lokacije. Keš služi kao pomoć Dreamweaverovim alatima za upravljanje lokacijom, kako bi se izbegle neispravne veze, generisala obaveštenja o brisanju važnih datoteka i omogućilo brzo organizovanje lokacije. Ako pravite novu lokaciju ili imate malu lokaciju s nekoliko datoteka, pravljenje keša možda nećete ni primetiti.

Direktorijumi o kojima bi trebalo da znate

U postupnim uputstvima na ovim stranim – a svakako i svuda u Dreamweaveru – srešćete se s nekoliko termina koje ćete često čuti na okupljanjima Web dizajnera:

Korenski direktorijum. Prvo pravilo upravljanja Web lokacijom glasi: svaki njen deo – dokumenti Web strana (HTML), slike, zvučne datoteke itd. – mora se nalaziti u jednom direktorijumu na vašem čvrstom disku. Taj glavni direktorijum je *korenski* direktorijum vaše Web lokacije, a pošto se nalazi na vašem računaru, naziva se *lokalni korenski direktorijum*. *Korenski direktorijum* je glavni, spoljni, osnovni direktorijum – taj direktorijum smatrajte granicom poznatog svemira za tu lokaciju: ništa ne postoji izvan korenskog direktorijuma. Naravno, radi lakšeg organizovanja datoteka lokacije, korenski direktorijum može sadržati neograničen broj poddirektorijuma. Kada završite pravljenje Web lokacije, premestićete njene datoteke na Web server kako bi posetioци mogli da joj pristupe. Direktorijum na Web serveru u koji postavljate Web datoteke naziva se *udaljeni korenski direktorijum* (engl. *remote root folder*).

Lokalna Web lokacija. Uobičajeni postupak za pravljenje Web strana je sledeći: prvo napravite stranu na sopstvenom računaru – pomoću programa kao što je Dreamweaver – a zatim je otpremite na računar na Internetu koji se naziva Web server i na taj način vaš rad postaje dostupan masama. Drugim rečima, skoro svaka Web lokacija postoji na dva mesta istovremeno. Kopija se nalazi na Internetu, gde svi mogu da joj pristupe.

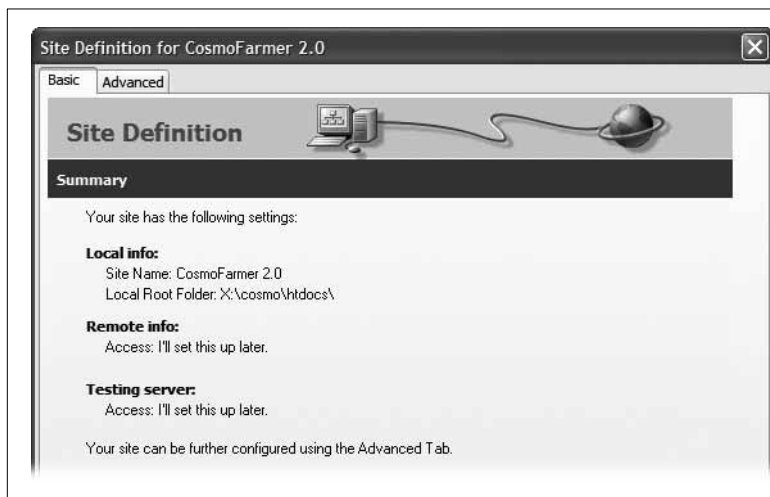
Originalna verzija nalazi se na čvrstom disku Web dizajnera – ona se naziva *lokalna Web lokacija* ili razvojna lokacija. O lokalnoj Web lokaciji razmišljajte kao o radnoj površini na kojoj pravite lokaciju, testirate je i menjate. Pošto se lokalna Web lokacija ne nalazi na Web serveru i nije joj moguće javno pristupiti, možete slobodno da dodajete elemente na nju i da je menjate bez uticaja na strane koje posetioци u međuvremenu pregledaju na udaljenoj lokaciji.

Udaljena lokacija (engl. remote site). Kada dodate ili ažurirate datoteku, premeštate je s lokalne Web lokacije na udaljenu lokaciju. *Udaljena* ili otvorena lokacija predstavlja sliku lokalne Web lokacije. Pošto je pravite tako što joj šaljete sadržaj s lokalne Web lokacije, ona sadrži istu organizacionu strukturu direktorijuma kao lokalna Web lokacija i iste datoteke. Samo doterane, potpuno funkcionalne strane postavljaju se na mrežu, na udaljenu lokaciju; poluzavršene radne verzije pune pravopisnih grešaka sačuvajte za lokalnu Web lokaciju. U poglavlju 16 objašnjeno je kako se koriste Dreamweaverove FTP opcije za definisanje udaljene lokacije i rad s njom.

(Uzgred, ako koristite Dreamweaverove opcije za baze podataka, susrešćete se s još jednim terminom: *server za testiranje*. Informacije o toj vrsti lokacije, koja se koristi za testiranje funkcija baze podataka, pronaći ćete na strani 739).

Proces definisanja lokacije ne izaziva nikakve promene na računaru; na primer, ne pravi se matična strana niti dodaje direktorijum. Služi samo za pripremu Dreamweavera za rad s lokacijom.

Savet Dreamweaver omogućava definisanje više Web lokacija – zgodna opcija ako ste Web dizajner koji ima više klijenata ili ako vaša kompanija pravi i održava više lokacija. Da biste definisali dodatnu lokaciju, odaberite Site → New Site i ponovite korake sa strane 27. Pomoću menija Sites s panoa Files, možete se prebacivati s jedne lokacije na drugu (slika 15-6).

Slika 1-11:

Nakon završetka rada sa čarobnjakom Site Definition, Dreamweaver prikazuje sažetak postavki koje ste izabrali. Međutim, ništa nije konačno. Ako kasnije odlučite da se povežete sa Web serverom kako biste otpremili Web strane ili koristili Dreamweaverove alate za baze podataka, postavke (parametre) lokacije uvek možete promeniti na način koji je opisan na strani 550.

Brzo definisanje lokacije

Iako je korišćenje čarobnjaka Site Definition skoro nepogrešiv način definisanja lokacije, pritiskanje u svakom koraku može da dosadi. Ako želite odmah da počnete pravljenje Web strana (ili uređivanje Web strana koje ste već napravili), potrebno je uneti nekoliko detalja pomoću kartice Advanced u prozoru Site Definition.

1. **Odaberite Site → New Site** kako biste otvorili prozor Site Definition i izaberite karticu **Advanced** (slika 1-12).

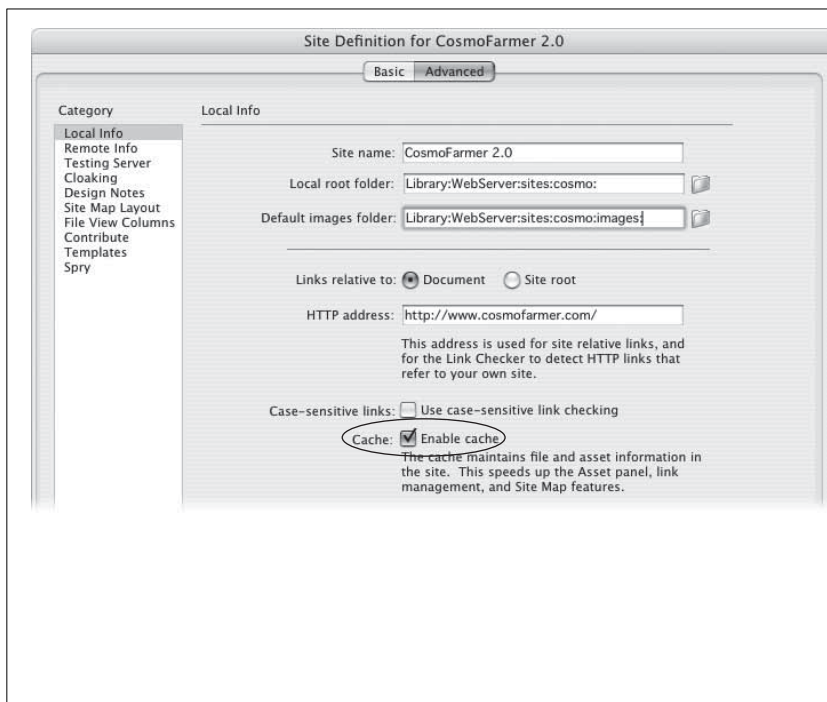
Broj opcija koje se pojavljuju na kartici Advanced prozora Site Definition možda će izgledati zastrašujuće veliki. Ako želite da počnete izradu Web lokacije, potrebno je uneti nekoliko informacija u kategoriji Local Info. Druge kategorije služe za napredno podešavanje lokacije, o kojem će biti reči kasnije u ovoj knjizi. Na primer, kategorija Remote Info služi za podešavanje Dreamweavera za premeštanje datoteka na Web server i o njoj će biti reči u poglavlju 17, dok kategorija Testing Server služi za Web lokacije zasnovane na bazama podataka, čiji detaljniji opis potražite u šestom delu knjige.

2. U listi **Category** mora biti izabrana stavka **Local Info**; u polje „Site name“ upišite ime lokacije.

Ime koje ovde upišete služi samo kao lična referenca, tj. pomoć za identifikovanje lokacije na Dreamweaverovom panou Files; neće se prikazati na Webu.

3. **Pritisnite sličicu direktorijuma s desne strane polja „Local root folder“.**

Otvoriće se prozor Choose Local Root Folder, gde možete odabrati direktorijum na čvrstom disku koji će služiti kao *korenski direktorijum lokalne Web lokacije*. U ovaj direktorijum ćete smeštati HTML dokumente i grafiku, CSS i druge Web datoteke koje čine Web lokaciju.

Slika 1-12:

Uverite se da je uključena opcija „Enable cache“ (zaokruženo). To ubrzava Dreamweaverove opcije za upravljanje lokacijom, kao što je proveranje veza. Ako imate baš veliku lokaciju s hiljadama strana i datoteka, pravljenje keša može potrajati nekoliko minuta, pa ćete možda doći u iskušenje da isključite ovu opciju. Nemojte. Sa uključenim kešom, Dreamweaver vas može upozoriti da slučajno ne obrišete stranu koja je povezana s hiljadama drugih strana ili vam može pomoći pri ažuriranju veza kada premestite stranu na drugo mesto u okvru lokacije.

4. Pronađite direktorijum koji sadrži datoteke vaše lokacije i izaberite ga.

Na slici 1-10 prikazan je taj proces za Windows i Mac. Ako pravite novu lokaciju, pomoću dugmeta New Folder u ovom prozoru možete napraviti i nov direktorijum.

Možete navesti i gde planirate da skladištite slike za lokaciju tako što ćete izabrati direktorijum za polje „Default images folder“. Ovaj korak je neobavezan, ali može dobro poslužiti ako umetnete sliku s radne površine ili iz drugog direktorijuma van lokalnog korenskog direktorijuma, kao što je opisano na strani 548.

Napomena Pošto je definisanje lokacije tako važan korak, video zapis o tom procesu pronaći ćete na Web lokaciji ove knjige, na adresi www.sawmac.com/dwcs3/.

5. U polje HTTP address upišite Web adresu lokacije. Na primer, <http://www.cosmofarmer.com/>.

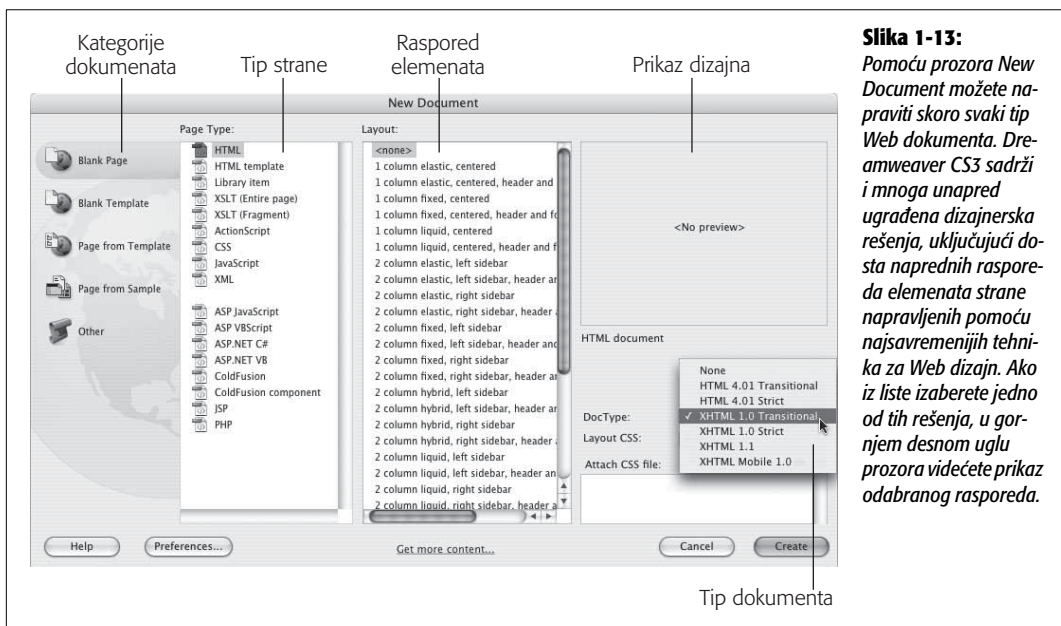
Ovaj korak je takođe neobavezan. Samo otkucajte adresu koju biste inače otkucali u Web čitaču za pristup lokaciji. Ako još uvek nemate Web adresu, ovo polje možete ostaviti prazno.

6. Pritisnite dugme OK kako biste završili proces.

Dreamweaver pravi keš lokacije kao što je opisano u 12. koraku na strani 30. Datoteke vaše lokacije (ako postoje) prikazuju se na panou Files. Spremi ste za izradu Web strana i korišćenje Dreamweaverovih moćnih alatki za pravljenje lokacija.

Pravljenje Web strane

Nakon definisanja lokacije, počecete da pravite strane. Odaberite File → New ili pritisnite Ctrl+N (⌘-N na Macu) kako biste otvorili prozor New Document (slika 1-13). Čak i ako ste koristili prethodne verzije programa, prozor New Document iz Dreamweavera CS3 predstavlja prevelik zalogaj. Ima toliko opcija da je teško odlučiti odakle početi.

Da biste napravili osnovnu HTML datoteku za Web stranu, uradite sledeće:

1. Iz liste kategorija dokumenata s leve strane, odaberite opciju Choose Blank Page.

Kategorija Blank Page omogućava da napravite nov prazan dokument – to može biti Web strana ili nešto ezoteričnije, kao što je XML datoteka (više informacija o XML-u potražite na strani 463), spoljna JavaScript datoteka ili jedna od nekoliko vrsta serverskih datoteka, kao što je PHP ili ASP (o kojima će biti više reči u 6. delu).

Kategorije Blank Template i „Page from Template“ odnose se na Dreamweaverovu opciju za rad sa šablonima koja je opisana u poglavlju 19. Iz kategorije „Page from Sample“ možete odabrati jednu od nekoliko različitih, unapred oblikovanih datoteka – njih je najbolje izbegavati. Dizajnerska rešenja u ovoj kategoriji stara su i zaostala su iz prethodnih verzija programa; ona nisu baš atraktivna i ne koriste najbolje tehnike za izradu Web strana. Dreamweaver CS3 sadrži neke veoma korisne rasporede strana, kojima možete pristupiti iz kategorije Blank Page. (Više informacija o tim dizajnerskim rešenjima pronaći ćete u poglavlju 9.) Poslednja kategorija, Other, omogućava pravljenje dokumenata za različite programske jezike, kao što su ActionScript ili Java; ako niste Flash ili Java programer, oni vam verovatno nikada neće biti potrebni.

2. Iz liste Page Type odaberite HTML.

Možete praviti i druge tipove dokumenata, o kojima ćete nešto više saznati u ovoj knjizi, kao što su PHP ili ASP za lokacije zasnovane na bazama podataka (6. deo), XSLT datoteke za obradu XML-a (poglavljje 26), šabloni (poglavljje 19), stavke biblioteke (poglavljje 18) ili CSS datoteke (poglavljje 3).

3. Iz liste rasporeda odaberite <none>.

Opcija <none> služi za izradu praznog dokumenta. Ostale stavke („1 column elastic, centered“, „1 column elastic, centered, header and footer“ itd.) unapred su napravljen raspored elemenata na strani. Ta rešenja (ne treba ih mešati s rešenjima u kategoriji „Page from Sample“) nova su u Dreamweaveru CS3 i koriste tehnologiju pod nazivom Cascading Style Sheets (CSS), o kojoj ćete više saznati u ovoj knjizi. Pošto raspored zasnovan na CSS-u može biti nezgodan, Dreamweaver sadrži sav kôd potreban za pravljenje najčešće korišćenih tipova strana. Više informacija o ovoj sjajnoj novoj opciji pronaći ćete u poglavljju 8.

4. Iz menija DocType izaberite tip dokumenta.

Izborom tipa dokumenta određujete tip HTML koda koji će se koristiti na strani. To utiče na način ispisivanja HTML koda i na način na koji će ga Web čitač razumeti. Pošto Dreamweaver piše sav kôd umesto vas, nema potrebe da brinete o delikatnim razlikama između tipova.

XHTML 1.0 Transitional uobičajena je postavka u Dreamweaveru, ali HTML 4.01 Transitional, HTML 4.01 Strict i XHTML 1.0 Strict takođe su dobre postavke. U tipovima Transitional može se koristiti nekoliko HTML oznaka i svojstava koja nisu deo Strict tipova. Najvažnije je to da Transitional tipovi dokumenata mogu imati svojstvo „target“ za veze – jednostavan način za otvaranje veza u novom prozoru čitača.

Ako vam tipovi dokumenata nisu jasni ili vas ne zanimaju, izaberite XHTML 1.0 Transitional. Obavezno izbegavajte opcije None (koja može naterati čitače da stranu prikazuju u tzv. režimu smicalica, što će otežati poboljšavanje dizajna strane) i XHTML 1.1 (mora postojati posebna postavka na Web serveru da bi ispravno radila).

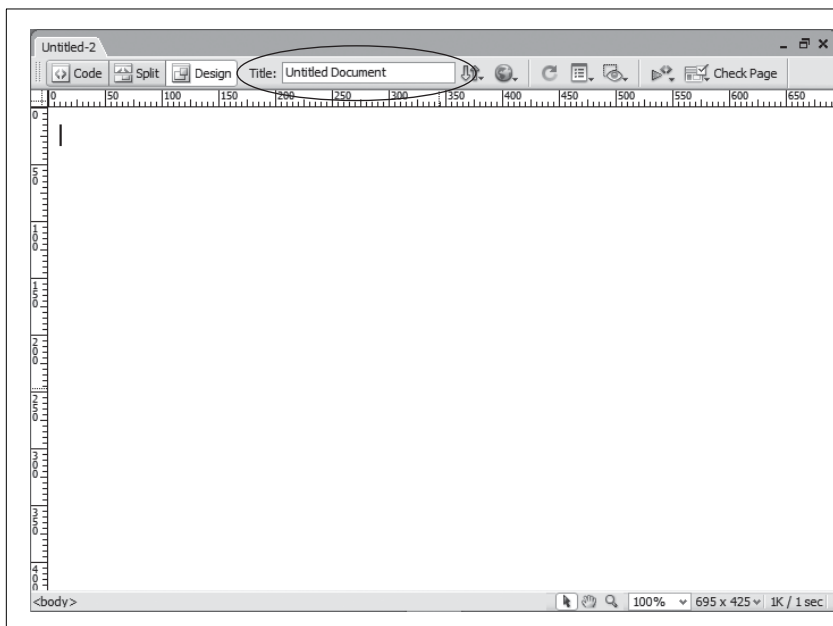
Savet Ako ne želite da imate posla s prozorom New Document kad god pravite novu stranu, odaberite Edit → Preferences u Windowsu ili Dreamweaver → Preferences na Macu. U okviru za dijalog Preferences, pritisnite kategoriju New Document i isključite opciju „Show New Document Dialog on Control-N“.

Dok to radite, možete navesti tip datoteke koji želite da napravite svaki put kada pritisnete Ctrl+N (⌘-N). Na primer, ako često pravite obične HTML datoteke, odaberite HTML. Ukoliko obično pravite dinamičke strane (kao što su PHP strane koje su opisane u 6. delu), odaberite drugi tip datoteke – na primer, PHP.

Uz takve postavke, pritiskom na Ctrl+N (⌘-N) odmah ćete napraviti prazan dokument. (Međutim, ako izaberete File → New, svakako će se otvoriti prozor New Document.)

5. Pritisnite dugme Create.

Otvoriće se nova prazna Web strana, spremna za snimanje i imenovanje (slika 1-14).

Slika 1-14:

Nova prazna Web strana. Uvek se setite da date naslov strani tako što ćete pritisnuti unutar polja Title na vrhu prozora dokumenta (zaokruženo) i uneti opisan naslov.

6. Odaberite File → Save.

Pojaviće se okvir za dijalog Save As. Datoteku morate snimiti negde unutar lokalnog korenskog direktorijuma. Možete je snimiti u bilo koji poddirektorijum korenskog direktorijuma.

7. Otkucajte ime datoteke pa pritisnite dugme Save.

Uverite se da ime ne sadrži razmake niti bilo kakve znakove osim slova, brojeva, crtica i donjih crta i da se završava sa .html ili .htm.

Iako većina operativnih sistema omogućava snimanje datoteka s dugačkim imenima, razmacima i znakovima kao što su #, \$ i &, neki čitači i serveri imaju problema s tumačenjem svega osim slova i brojeva.

Takođe, Web serveri se oslanjaju na oznake tipa kao što su .htm, .html, .gif i .jpg kako bi razlikovali Web strane, slike ili neki drugi tip datoteke. Dreamweaver za Windows sačuvanim dokumentima automatski dodaje oznaku tipa. Međutim, na Macu – koji omogućava snimanje datoteka bez oznake tipa – obezbedite da se ime datoteke završava nastavkom .html ili .htm prilikom snimanja Dreamweaverovih dokumenata.

8. Pritisnite unutar polja Title na vrhu prozora dokumenta i upišite ime strane (slika 1-14).

Svaki novi dokument koji napravite pomoću Dreamweavera ima neupadljiv naslov Untitled Document. Ako na brzinu, pomoću Googlea potražite ključne reči „Untitled Document“ na Internetu, dobićete (u vreme kada je ovo napisano) 43.900.000 rezultata. Mnoge

od tih strana verovatno su napravljene pomoću Dreamweavera. Najbolji način da izbegnete ovu neprofesionalnost jeste da odmah nakon snimanja date naslov dokumentu. Naslov bi trebalo da bude opisan i da sadrži glavnu temu strane: na primer, „Obratite nam se“, „O našim uslugama“ ili „Tehničke karakteristike kosilice Anodyne 3000“.

Testiranje Dreamweavera

Iako je čitanje knjige dobar način da saznate prednosti i mane programa, ništa nije bolje od sedenja pred računarom i rada uživo. Mnoga poglavlja u ovoj knjizi završavaju se praktičnim vežbama: postupnim uputstvima koja vas vode kroz izradu pravih, operativnih, profesionalno dizajniranih Web lokacija za izmišljeni mrežni časopis *CosmoFarmer*.

Na primer, ostatak ovog poglavlja sadrži uvod u Dreamweaver kroz postupan proces izrade Web strane. Ne bi trebalo da vam oduzme više od sat vremena. Po završetku, znaćete osnovne korake izrade bilo koje Web strane: pravljenje i snimanje novog dokumenta, dodavanje i formatiranje teksta, umetanje slika, dodavanje veza i korišćenje programa na najbolji način (završena strana prikazana je na slici 1-34).

Ako koristite Dreamweaver i želite odmah da se pozabavite detaljima, slobodno preskočite ovo uputstvo. (Ukoliko volite prvo da pročitate, a zatim da probate, pročitate poglavlja 2–5, a zatim se vratite na ovo poglavlje kako biste isprobali ono što ste naučili.)

Napomena Da biste sledili uputstvo u ovom poglavlju, neophodne su vam datoteke primeri s Web lokacije ove knjige, www.sawmac.com/dwcs3/. Pritisnite vezu Tutorials kako biste posetili stranu sa uputstvima, a zatim preuzmite datoteke tako što ćete pritisnuti vezu za preuzimanje. Datoteke sa uputstvima snimljene su u formatu ZIP, pomoću kojeg se više različitih datoteka komprimuje u jednu manju datoteku.

Korisnici Windowsa trebalo bi da preuzmu datoteku i dvaput je pritisnu da bi otvorili arhivu. Odaberite opciju Extract All Files, a zatim pratite uputstva čarobnjaka za izdvajanje kako biste izdvojili datoteke i postavili ih na računar. Korisnici Maca, dvaput pritisnite datoteku da biste izdvojili komprimovane datoteke.

Nakon preuzimanja i izdvajanja datoteka, trebalo bi da se pojavi direktorijum MM_DWCS3 koji sadrži sve datoteke sa uputstvima za ovu knjigu.

Prva faza: podešavanje Dreamweavera

Pre nego što započnete rad u Dreamweaveru, uverite se da je program podešen za rad. U narednim koracima proverićemo neke ključne postavke parametara Dreamweavera i organizovaćemo radni prostor pomoću opcije Workspace Layout.

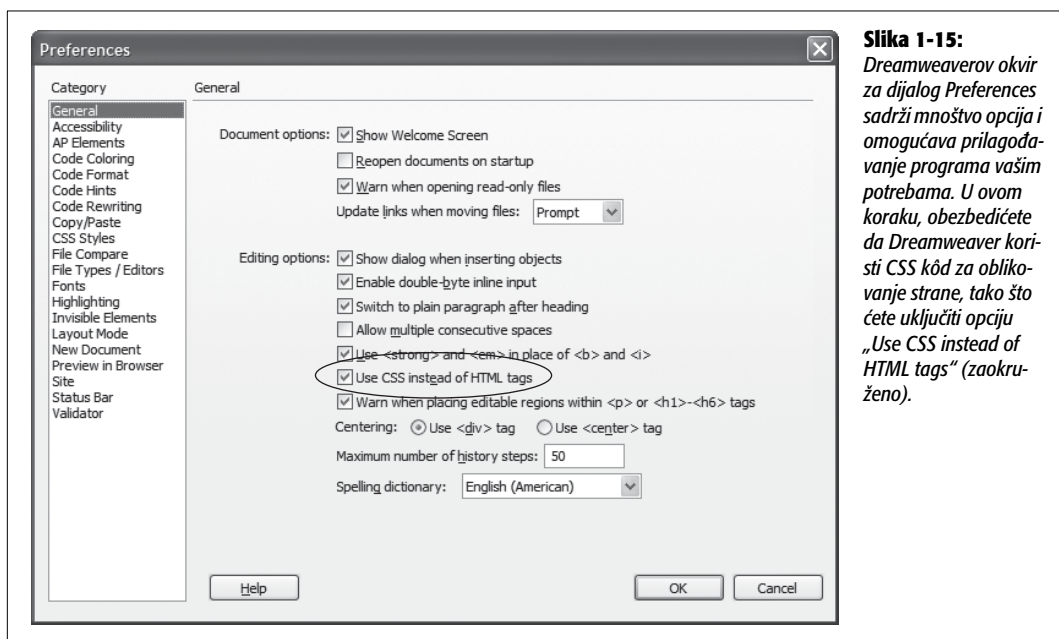
Prvo, vidite da li su parametri podešeni:

1. Pokrenite Dreamweaver.

Hej, moramo početi od osnova, zar ne?

2. Odaberite Edit → Preferences (Windows) odnosno Dreamweaver → Preferences (Mac).

Otvoriće se okvir za dijalog Preferences koji sadrži veliku listu kategorija i opcija (slika 1-15).

3. Iz liste Category s leve strane okvira za dijalog Preferences, izaberite stavku General. Uverite se da je uključena opcija „Use CSS instead of HTML tags“.

Program sadrži obimnu podršku za CSS, ali podržava i zastarele HTML oznake za dodavanje i formatiranje teksta, veza i osnovnih svojstava Web strane, kao što je opisano u sledećoj napomeni.

Napomena Podrazumevana opcija u Dreamweaveru jeste upotreba CSS-a (umesto zastarele oznake) za formatiranje teksta i zaobilazanje starih HTML atributa za oblikovanje oznake <body>.

Ako vam je potrebna podrška za oznaku i druga zastarela HTML svojstva – možda imate lokaciju koja uporno koristi oznaku , a niste spremni da preuzmete rizik od konvertovanja cele lokacije u CSS – isključite opciju „Use CSS Instead of HTML tags“ prikazanu na slici 1-15. Nemojte ovo raditi za nove lokacije; W3C, glavna organizacija za Web standarde, odbacuje taj pristup (smatra se suvišnim). Budući čitači možda neće razumeti te oznake i atribute.

4. U okviru za dijalog Preferences izaberite kategoriju Invisible Elements, a zatim uključite četvrtu opciju odozgo, pod nazivom Line Breaks.

Ponekad, pri prenošenju teksta iz drugih programa poput Microsoft Word-a ili programa za e-poštu, odvojeni pasusi se u Dreamweaver prebacuju kao jedan pasus podeljen nevidljivim znakovima koji se zovu *prelomi reda* (za čitaoce koji dobro poznaju HTML, to je oznaka
). Ovaj znak se ne vidi u Dreamweaverovom prikazu dizajna strane. Postavka iz koraka 4 otkriva znak za prelom reda – predstavljen u prozoru dokumenta malim zlatnim štitom – kako biste lako mogli da ga izaberete i uklonite.

5. Pritisnite dugme OK.

Zatvoriće se okvir za dijalog Preferences. Spremni ste za organizovanje radnog prostora. Kao što je navedeno na početku ovog poglavlja, Dreamweaver ima mnogo različitih prozora koji vam pomažu pri izradi Web strana. Za ovo uputstvo biće vam potrebna samo tri: traka Insert, prozor dokumenta i pano Properties. Za svaki slučaj (kako biste se uvežbali), otvorićete i nekoliko panoa.

6. Pano Properties i traka Insert moraju biti otvoreni (slika 1-1).

Ako nisu, odaberite Window → Properties i Window → Insert, tim redosledom (slika 1-16).

7. Ako pano CSS styles nije otvoren, odaberite opciju Window → CSS Styles.

Ovaj pano sadrži listu stilova – u suštini, uputstva za formatiranje strane – koje ste napravili. Koristićete ga često; više detalja o ovome potražite na strani 111.

8. Ako pano Files nije otvoren, odaberite opciju Window → Files.

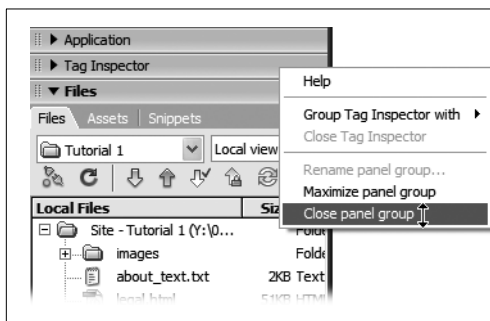
Ovo je još jedan često korišćen pano. Sadrži listu svih datoteka vaše lokacije. S njega se lako otvaraju i brišu Web strane i upravlja se njima.

Ako imate otvorene samo najvažnije prozore i panoe, očistićete radni prostor jer ćete eliminisati grupu panoa koja vam neće biti potrebna ni za jednu od osnovnih vežbi iz knjige.

9. Desnim tasterom miša (Control-taster miša na Macu) pritisnite praznu oblast s desne strane kartice Application group (slika 1-17) pa iz kontekstnog menija izaberite „Close panel group“.

Tako ćete zatvoriti pano Application koji služi za napredne Web lokacije zasnovane na bazama podataka koje su opisane u 6. delu knjige. Radni prostor je sada podešen. Sačuvaćete ovaj raspored kako biste ponovo mogli da otvorite isti raspored panoa i prozora.

Savet Ne brinite ukoliko radni prostor ispadne neuredan: uvek se možete vratiti na originalnu postavku ako odaberete Window → Workspace Layout → Designer (Windows), odnosno Window → Workspace Layout → Default (Mac).

Slika 1-17:

Kada desnim tasterom miša (Control-taster miša na Macu) pritisnete s desne strane imena grupe panoa, otvarate priručni meni pomoću kojeg možete zatvoriti ili preimenovati grupu panoa.

10. Odaberite Window → Workspace Layout → Save Current...

Pojaviće se prozor Save Workspace Layout, u kojem možete imenovati novi raspored.

11. Upišite *CosmoFarmer* (ili bilo koje drugo ime), a zatim pritisnite dugme OK.

Upravo ste napravili nov raspored radnog prostora. Da biste proverili radi li, predite na Dreamweaverov originalni raspored, pogledajte promene na ekranu, a zatim ponovo predite na novi raspored.

12. Odaberite Window → Workspace Layout → Designer (Default na Macu).

Ova opcija služi za prelazak u originalni Dreamweaverov radni prostor; obratite pažnju na to kako će se pano Application ponovo pojaviti, a pano CSS Styles pojaviti zatvoren.

13. Odaberite Window → Workspace Layout → CosmoFarmer (ili ime koje ste upisali u 11. koraku).

Voilà! Dreamweaver je podesio sve onako kako ste hteli. Možete napraviti više rasporeda za različite Web lokacije ili različite tipove lokacija.

Druga faza: pravljenje Web lokacije

Kao što je opisano na strani 26, svaki put kada Dreamweaver koristite za pravljenje ili uređivanje Web lokacija, prvi korak je uvek ukazivanje na lokaciju *korenskog direktorijuma* – glavnog direktorijuma za sve datoteke Web lokacije. Ovo ćete postići tako što ćete *definisati lokaciju*, na sledeći način:

1. Odaberite Site → New Site.

Pojaviće se prozor Site Definition. Postoji osnovna i napredna metoda definisanja lokacije. Prvo ćete naučiti osnovnu metodu, pa proverite da li je izabrana kartica Basic (slika 1-8).

2. U polje Site Name upišite *Vežba 1*.

Ime koje ovde upišete služi samo kao interna referenca; prema njemu ćete u Dreamweaverovom meniju Site pronaći lokaciju. Možete da unesete i adresu lokacije. Radite sa izmišljenom Web lokacijom CosmoFarmer.

3. U polje HTTP Address upišite ***http://www.cosmofarmer.com/***. Pritisnite dugme Next.

U sledećem koraku navešćete planirate li izradu običnih Web strana ili strana kojima treba poseban server za pravljenje dinamičkih Web lokacija zasnovanih na bazama podataka, o kojima će biti više reči u 6. delu ove knjige.

4. Izaberite opciju „No, I do not want to use a server technology“. Pritisnite dugme Next.

U ovoj vežbi napravićete osnovnu Web stranu.

U sledećim koracima ukazaćete Dreamweaveru kako želite da radite s datotekama lokacije i gde ćete ih smestiti. U ovom primeru koristićete jedan od direktorijuma koji ste preuzeli sa Web lokacije ove knjige (u drugim slučajevima, odabraćete ili napraviti svoj direktorijum).

5. Izaberite opciju „Edit local copies on my machine“.

Zatim ukažite na lokaciju datoteka za ovu vežbu.

6. Pritisnite sličicu pored opcije, „Where on your computer do you want to store your files?“

Otvoriće se prozor Choose Local Root Folder, kako biste odabrali direktorijum na čvrstom disku koji će služiti kao *lokalni korenski direktorijum lokacije*. (To je direktorijum u koji ćete smeštati HTML dokumente i slike, CSS i druge datoteke Web lokacije.)

7. Pronađite i izaberite direktorijum Chapter01 koji se nalazi u direktorijumu MM_DWCS3 koji ste prethodno preuzeli.

Kao što je opisano na strani 30, u verzijama Dreamweavera za Mac i Windows razlikuju se procesi izbora direktorijuma (slika 1-10). Sada ste obezbedili sve informacije koje su potrebne za uspešan rad s datotekama za ovu vežbu; samo prođite kroz sledećih nekoliko ekrana i spremni ste da počnete.

Napomena U direktorijumu MM_DWCS3 pronaći ćete gotove verzije svih vežbi iz ove knjige. Gotova verzija ove vežbe nalazi se u direktorijumu Chapter01_finished.

8. Pritisnite dugme Next.

Od vas će se tražiti da navedete način povezivanja sa *udaljenim serverom* – računarom koji će posetiocima prikazivati završene Web datoteke.

9. Iz menija „How do you connect to your remote server?“ odaberite stavku None, a zatim pritisnite dugme Next.

Dreamweaver može automatski premestiti datoteke na Web server, o čemu ćete saznati u poglavlju 17.

Nakon što pritisnete dugme Next, videćete rezime postavki. Ako ste pogrešili, pritisnite dugme Back kako biste se vratili na odgovarajući korak i napravili izmene.

10. Pritisnite dugme Done.

Nakon definisanja lokacije, Dreamweaver pravi *keš lokacije* (strana 30). Pošto direktorijum Chapter01 sadrži veoma malo datoteka, ovaj proces nećete ni primetiti.

Treća faza: izrada i snimanje Web strane

Verovatno mislite: „Dosta više! Hoću da napravim Web stranu“. U ovoj fazi učinćete baš to:

1. Odaberite File → New.

Otvoriće se prozor New Document (slika 1-13). Za izradu prazne Web strane potrebno je nekoliko pritisaka tasterom miša.

2. Iz leve liste kategorija dokumenata izaberite Blank Page; u listi Page Type oznaćite HTML; iz liste gotovih dizajnerskih rešenja odaberite <none>.

Pre pravljenja nove Web strane potrebno je uraditi još jednu stvar: da biste na najbolji naćin shvatili tehnike izrade Web strana, za izradu ove strane koriććete XHTML. XHTML, koji je detaljnije opisan na strani 9, najnovija je verzija HTML-a. Glavna organizacija za Web standarde, World Wide Web Consortium (W3C), preporućuje ga zbog kompatibilnosti s budućim standardima i ćistije i logićnije strukture.

3. Iz menija DocType u donjem desnom delu prozora, izaberite „XHTML 1.0 Transitional“.

Prozor bi trebalo da izgleda kao na slici 1-13. Postoje dve verzije XHTML-a. Tip „Transitional“ odrćaće kompatibilnost sa starijim ćitaćima i omogućće širi izbor HTML oznaka. Ako ste navikli na obićni HTML i niste spremni za prelazak na XHTML (to stvarno nije teško – strana 9), izaberite „HTML 4.01 Transitional“.

4. Pritisnite dugme Create.

Dreamweaver će otvoriti novu praznu XHTML stranu. Iako se pozadinski kćod XHTML strane dosta razlikuje od koda obićne HTML strane, nema razloga za brigu: Dreamweaver upravlja svim tim kodom umesto vas.

5. Odaberite File → Save.

Otvoriće se okvir za dijalog Save As.

Uvek odmah snimite stranu. Ova navika sprećava ozbiljne glavobolje zbog nestanka struje u trenutku dok završavate tu divnu – ali nesaćuvanu – tvorevinu.

6. Stranu snimite u direktorijum Chapter01 kao *about.html*.

Stranu moćžete snimiti i kao *about.htm*; nastavci .html i .htm su vaćeći.

Stranu obavezno saćuvajte u ispravnom direktorijumu. U prvoj fazi (strana 37) definisali ste direktorijum Chapter01 kao korenski direktorijum lokacije – direktorijum koji sadrći sve dokumente i datoteke lokacije. Ukoliko stranu saćuvate u drugom direktorijumu, Dreamweaver će se zbuniti, a njegove opcije za upravljanje lokacijom neće raditi ispravno.

7. Ako paleta alatki u prozoru dokumenta nije otvorena, odaberite View → Toolbars → Document kako biste je otvorili.

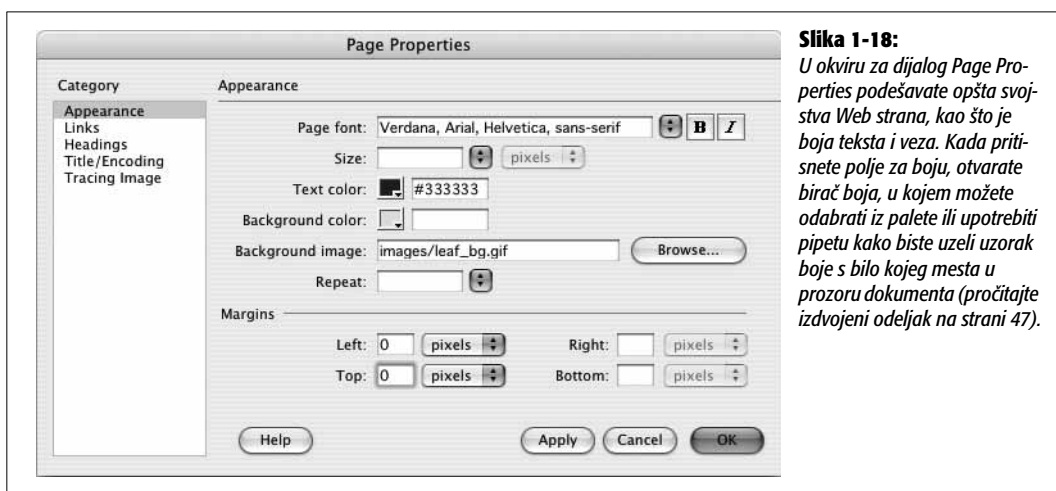
Kada je paleta alatki na vrhu dokumenta, lako se pristupa mnoštvu zadataka koje ćete ćesto obavljati, kao što je davanje naslova strani, pregledanje u Web ćitaću i prikazivanje izvornog HTML koda.

8. U polju Title na paleti alatki, izaberite tekst „Untitled Document“, pa upišite *About CosmoFarmer.com 2.0*.

U polju Title zadajete naslov strane – informacije koje se prikazuju na naslovnoj traci Web čitača. Naslov strane je i ono što se prikazuje kao ime Web strane kada je neko pronade pomoću pretraživača, kao što je Yahoo ili Google. Ukolio je naslov jasan i opisan, i identifikuje suštinu strane, ona može biti bolje rangirana u glavnim pretraživačima Web-a.

9. Na panou Properties pritisnite dugme Page Properties ili odaberite Modify → Page Properties.

Otvoriće se okvir za dijalog Page Properties (slika 1-18) u kome definišete osnovne atribute svake Web strane koju napravite. Postoji pet kategorija postavki koje omogućavaju da upravljate svojstvima, kao što su boja pozadine, boja veza i margine.

10. Iz menija „Page font“ izaberite „Verdana, Arial, Helvetica, sans-serif“.

Ovim ćete postaviti osnovni font (i tri rezervna fonta ukoliko posetilac na računaru nema font Verdana) koji će Dreamweaver automatski koristiti za sav tekst na strani.

Kao što ćete videti u nastavku ove vežbe, uvek možete navesti drugi font za izabrani tekst.

Zatim ćete izabrati osnovnu boju teksta za stranu.

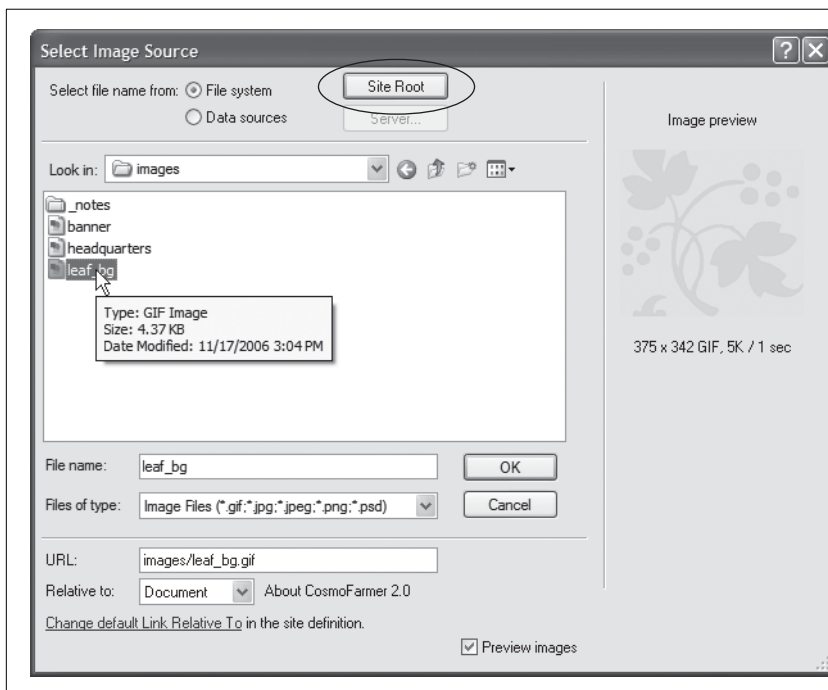
11. Pritisnite malo sivo polje pored opcije „Text color“. Iz iskaćuće palete boja odaberite boju (tamna boja poput tamnosive najbolje će odgovarati).

Ukoliko sami ne odaberete boju, sav tekst na Web strani u Dreamweaveru biće crn; sada će tekst na ovoj strani biti boje koju ste izabrali. U sledećem koraku dodaćete sliku u pozadinu kako biste je ulepšali.

Savet U polje pored uzorka s palete možete upisati oznaku boje, kao što je #333333. To je *heksadecimalno* označavanje koje je poznato profesionalnim HTML programerima. Paleta i polje za heksadecimalne oznake boja prikazuju se dosta često u Dreamweaveru (pročitajte izdvojeni odeljak na strani 47).

12. Pritisnite dugme Browse koje se nalazi desno od polja „Background image“:

Pojaviće se prozor Select Image Source (slika 1-19). Ovaj prozor služi za pronalaženje i izbor slika.

Slika 1-19: Prozor Select Image Source koristite za umetanje slika na Web stranu. Dugme Site Root (zaokruženo) novo je u Dreamweaveru CS3 i omogućava da brzo pređete u lokalni korenski direktorijum lokacije – zgodan način da uvek znate gde se nalazite kada tražite neku datoteku. Na Macu, dugme Site Root prikazuje se na dnu prozora.

13. Pritisnite dugme Site Root na vrhu prozora (na dnu prozora na Macu). Dvapat pritisnite direktorijum Images, izaberite datoteku leaf_bg.gif, a zatim pritisnite dugme OK (Choose na Macu).

U Dreamweaveru možete dvapat pritisnuti datoteku kako biste je izabrali i zatvorili prozor u kom ste je izabrali. Na primer, oba koraka – izbor datoteke leaf_bg.gif i pritisak na dugme OK – možete obaviti tako što ćete dvapat pritisnuti datoteku.

Napomena korisnicima Windowsa: U Windowsu se obično ne prikazuju oznake tipova datoteka. Kada pronađete direktorijum sa slikama u koraku 13, videćete leaf_bg umesto leaf_bg.gif. Pošto što su oznake tipa važni identifikatori različitih tipova datoteka koje se koriste za Web lokaciju, možda bi trebalo da ih prikažete. Evo kako: u Windows Exploreru pronađite i izaberite direktorijum MM_DWCS3 (direktorijum s vežbama, tj. postupnim uputstvima za rad). Odaberite Tools → Folder Options. U prozoru Folder Options izaberite karticu View i isključite opciju „Hide extensions for known file types“. Da biste ovu postavku primenili na sve datoteke na računaru, pritisnite dugme „Apply to All Folders“, a zatim pritisnite dugme OK; da biste je primenili samo na vežbe, pritisnite dugme OK.

14. Upišite 0 u polja Left margin i Top margin.

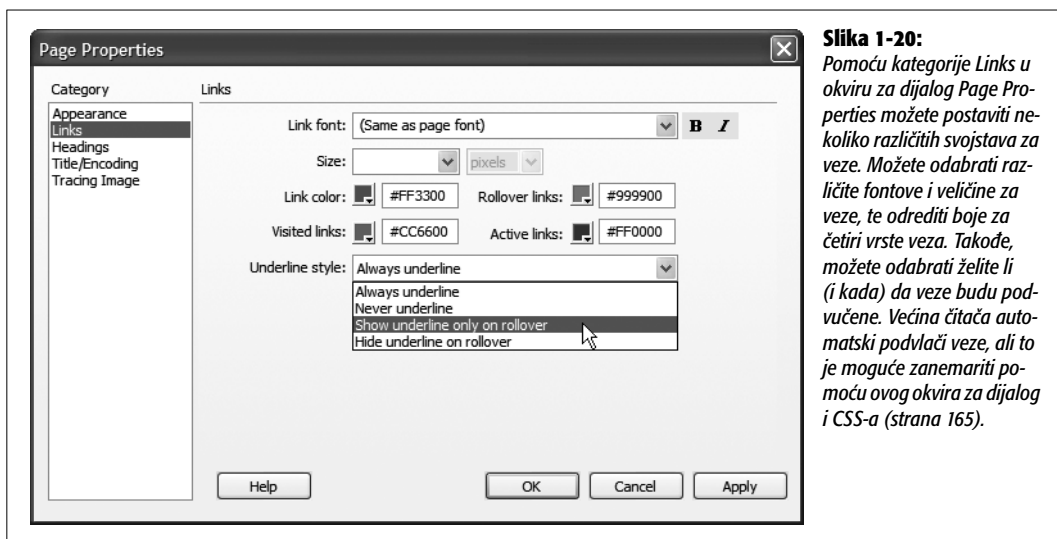
Tako uklanjate mali razmak koji Web čitači umeću između sadržaja Web strane i gornje i leve strane prozora čitača. Veličina ove margine zavisi od čitača, pa je dobro ručno podesiti ovu vrednost (čak i ako želite da umetnete razmak na vrhu i s leve strane) kako biste bili sigurni da će se strana prikazivati isto u različitim čitačima.

Ako želite, možete promeniti ovu postavku kako biste omogućili čitaču da doda veći razmak na vrhu i s leve strane. Prazan prostor možete dodati i s desne strane. (Kontrola desne margine posebno je korisna za tekstove na jezicima koji se čitaju zdesna na levo, kao što je hebrejski.) *Donja* margina ne utiče na prikaz strane.

15. Pritisnite kategoriju Links i dodajte sledeća svojstva: u polje Links color upišite #FF3300; u polje „Visited links“ upišite #CC6600; u polje „Rollover links“ upišite #999900 a u polje „Active links“ #FF0000 (slika 1-20).

To su heksadecimalni kodovi koji predstavljaju određene boje na Web strani (više informacija o ovome potražite na strani 46).

Postoje četiri vrste veza: obične (engl. *regular*), posećene (engl. *visited*), aktivne (engl. *active*) i sa efektom prelaza (engl. *rollover*). Aktivna veza je ona koju trenutno pritisunate. Posećena veza je ona koju ste već pritisnuli, što se vidi i iz liste History. Obična veza je ona koja je netaknuta. Veza sa efektom prelaza prikazuje izgled veze kada neko pređe pokazivačem preko nje. Za svako od ovih stanja možete izabrati različitu boju.

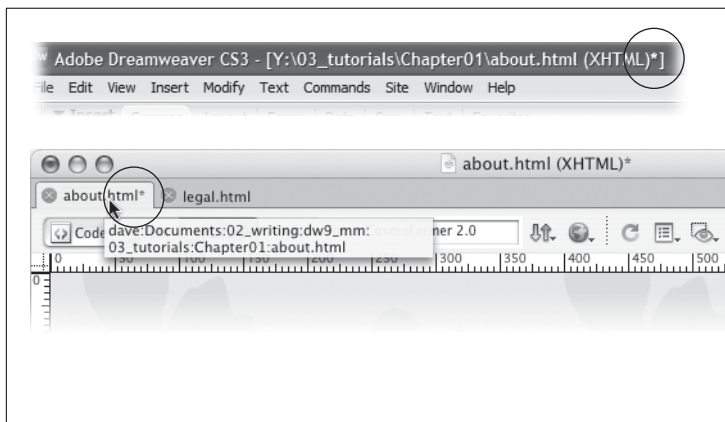

Možda će vam se učiniti da je preterano imati različite boje za veze, ali ako su obične i posećene veze drugačijih boja, posetioći će imati veoma značajne povratne informacije – znaće koje su veze posetili, a koje nisu. Veza sa efektom prelaza daje trenutne povratne informacije pošto menja boju čim posetilac pređe pokazivačem preko nje. Pošto se boja aktivne veze pojavljuje samo na trenutak, kada je neko pritisne, niko neće primetiti ako ne podesite ovu boju.

Napomena Iako se u Dreamweaveru koristi termin *veza sa efektom prelaza* (engl. *rollover link*), u svetu CSS-a naziv za to je *lebdeća veza* (engl. *hover link*).

16. Pritisnite dugme OK da biste zatvorili prozor i primenili izmene na stranu.

Vratite se u prozor dokumenta. Ako se pored imena datoteke na vrhu prozora dokumenta pojavi zvezdica (zaokruženo na slici 1-21), Dreamweaver pokušava da vam skrene pažnju na to da postoje promene koje niste snimili.

Slika 1-21:

Ime datoteke Web strane pojavljuje se na paleti alatki i na vrhu ekrana (Windows, gore) odnosno na vrhu prozora dokumenta (Mac, dole). Zvezdica pored imena (zaokruženo) označava da ste napravili promene, ali ih niste snimili – brzo pritisnite **Ctrl+S** (**⌘-S** na Macu)! Takođe, ako na Macu predete pokazivačem preko imena datoteke na nekoj od kartica, videćete punu putanju do te datoteke; to je zgodno kada imate 15 istovremeno otvorenih strana *index.html*.

17. Odaberite File → Save (ili pritisnite **Ctrl+S** [**⌘-S**]).

Snimajte često. (Ovo nije Web tehnika nego tehnika „računar uvek otkazuje kada to najmanje očekujete“.)

Četvrta faza: dodavanje slika i teksta

Sada ćete dodati pravi sadržaj na Web stranu: reči i slike.

1. Na kartici **Common** na traci **Insert**, iz menija **Image** izaberite opciju **Image** (slika 1-22).

Takođe možete odabrati **Insert → Image**. U svakom slučaju otvoriće se okvir za dijalog **Select Image Source**.

2. Pronađite direktorijum sa slikama u direktorijumu **Chapter01** i dvaput pritisnite datoteku slike **banner.gif**.

Pojaviće se prozor **Image Tag Accessibility**. Nakon instalacije, Dreamweaver CS3 ima nekoliko automatski uključenih opcija za lakši rad. One služe za poboljšavanje pristupačnosti Web strana osobama koje koriste alternativne uređaje za pregledanje Web lokacija – na primer, osobama sa oštećenim vidom kojima je potreban poseban Web čitač, kao što je čitač sa ekrana koji bukvalno naglas čita sadržaj Web strane. Naravno, slike nisu reči pa ih nije moguće izgovoriti. Ali možete dodati svojstvo *alt*. To je tekstualni opis slike koji nije zgodan samo za softver za čitanje sa ekrana, nego i za ljude koji namerno *isključuju* prikazivanje slika kako bi se Web strane brže učitavale.

Upotreba Dreamweaverovog polja za boje

Taj neupadljivi sivi okvir na panou Properties, u prozoru Modify Page Properties i raznim prozorima u Dreamweaveru, zove se *polje za boju* (engl. *color box*). Možete ga koristiti za izbor boje elementa Web strane na jedan od tri načina.

Prvo, možete pritisnuti neku boju na iskačućoj paleti koja će se pojaviti kada pritisnete polje za boju.

Drugo, možete koristiti pipetu koja će se pojaviti kada pritisnete polje za boju. Ovaj pokazivač je „punjiv“, što znači da možete pritisnuti bilo koje mesto na ekranu – čak i izvan okvira za dijalog – kako biste izabrali boju, što je zgodan trik kada u dokumentu želite da upotrebite boju sa slike. Možete uzeti uzorak boje i iz druge aplikacije (iz bilo kojeg vidljivog prozora, u Dreamweaveru ili ne): postavite pipetu iznad boje i pritisnite. (Ukoliko pri ovakvom biranju boje izadete iz Dreamweavera, samo se vratite i videćete da je primenjena boja koju ste izabrali.)

Konačno, možete pritisnuti sličicu Color Picker koja je ovde prikazana, kako biste otvorili okvir za dijalog, na Macu ili u Windowsu, gde postoji ogromno mnogo boja.

Ako ipak ne želite da dodate boju ili hoćete da uklonite boju koju ste već primenili, pritisnite dugme Default Color. Ukoliko ne zadate određen skup boja, Web će koristiti podrazumevane boje za izabrani element. Na primer, tekst na Web stranama biće crn ako sami ne zadate boju.

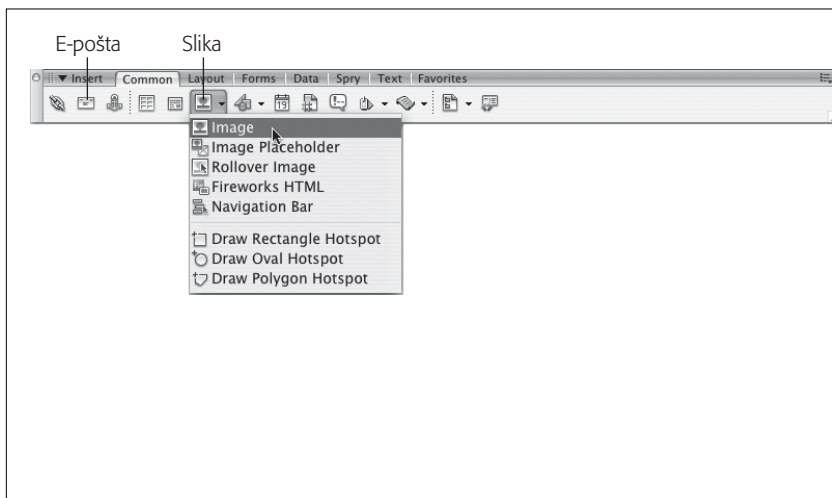
Pored polja za boju, u svakom Dreamweaverovom okviru za dijalog nalazi se prazno tekstualno polje. Ako poznajete Web boje, u ovo polje možete upisati njihove heksadecimalne kodove, što je nekad brže i preciznije od biranja boje s palete.

U heksadecimalnom sistemu, Web boja je predstavljena šestocifrenim kodom poput ovog: #FF0000. (Heksadecimalno označavanje je sistem koji računari koriste za brojanje. U tom sistemu broji se na sledeći način: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E, F. Znak # računaru ukazuje na to da sledi niz heksadecimalnih brojeva – u ovom slučaju, tri para. Heksadecimalnu vrednost boje najlakše ćete naučiti ako izaberete boju s palete, pa pogledate kôd koji Dreamweaver ispiše u tekstualnom polju pored nje.

Meni Palette Options ima ograničenu upotrebnu vrednost. Omogućava izbor različitog skupa (veoma ograničenog) boja za paletu. Na primer, prve dve opcije (stavke) sadrže zastarelu Web-safe paletu boja – kolekciju od 216 boja koje se ispravno prikazuju na svakom računarskom ekranu. Web-safe paleta je imala smisla kada su grafičke kartice bile skupe, a dinosaurusi su vladali zemljom. Međutim, u današnje vreme, većina monitora može da prikaže milione boja. Takođe, na paleti sivih tonova postoji 256 tamnih nijansi sive (biće korisne kada budete pravili lokacije o Ingmaru Bergmanu). Upotrebite birač boja kako biste potpuno isprobali svoju kreativnost i izaberite neku od milion šarenih opcija dostupnih na današnjim računarima.

Napomena Ako ne vidite prozor Image Tag Accessibility, pritisnite Ctrl+U (⌘-U) kako biste otvorili pano Preferences, izaberite kategoriju Accessibility, a zatim uključite opciju Images i pritisnite dugme OK.

Slika 1-22:

Neka dugmad na traci Insert u Dreamweaveru CS3 imaju dvostruku ulogu – kao slike i kao meniji (dugmad s crnim strelicama nadole). Kada izaberete opciju iz menija (u ovom slučaju Image object), ona postaje tekuća postavka dugmeta. Ako ponovo želite da umetnete isti objekat (u ovom slučaju sliku), nema potrebe da koristite meni – samo pritisnite dugme.

3. U polje Alternate Text upišite *CosmoFarmer 2.0*. Pritisnite dugme OK kako biste dodali sliku na stranu.

Slika će se prikazati na vrhu strane, kao na slici 1-23. Oko slike će se pojaviti tanka ivica koja ukazuje na to da je slika izabrana. Pano Properties će se promeniti kako bi prikazao svojstva slike.

Savet Na panou Properties možete dodavati ili uređivati alternativni (*alt*) tekst (slika 1-23).

Slika 1-23:

Kada izaberete sliku u prozoru dokumenta, njene dimenzije prikaze se na panou Properties. U gornjem levom uglu pojaviće se umanjena slika, reč „Image” (što ukazuje na to da je izabrana slika) i veličina datoteke slike (u ovom slučaju 32 KB). Ostala svojstva slike opisana su u poglavlju 6.

4. Poništite izbor slike tako što ćete pritisnuti bilo gde u prozoru dokumenta ili pritisnite taster sa strelicom nadesno.

Obratite pažnju na tastere sa strelicama – oni su odlični za poništavanje izbora elementa strane i premeštanje pokazivača na mesto za dodavanje teksta i slika.

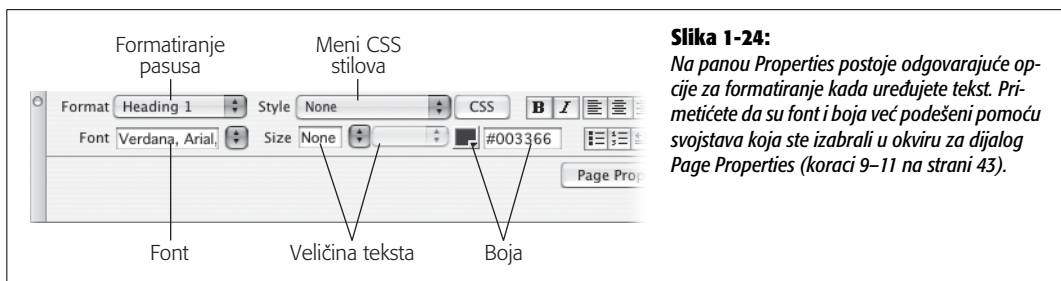
5. Pritisnite Enter kako biste napravili nov pasus. Upišite *About CosmoFarmer 2.0*.

Obratite pažnju na to da je tekst tamne boje i da je ispisan fontom Verdana; to su svojstva koja ste prethodno podesili u okviru za dijalog Page Properties. Pano Properties prikazaće opcije za formatiranje, tj. oblikovanje teksta.

Napomena Taster Enter na Windows tastaturi, zove se Return na većini Macintosh tastatura. Na Macu možete pritisnuti Return ili Enter.

6. Na panou Properties, iz menija Format odaberite Heading 1 (slika 1-24).

Tekst koji ste upravo otkucali postaće veliki i podebljan – podrazumevani stil za Heading 1 (naslov prvog nivoa). Meni Format nudi nekoliko tipova pasusa. Pošto se tekst ne ističe dovoljno, promenićete mu boju.

7. Izaberite tekst koji ste otkucali.

To možete uraditi tako što ćete pažljivo povući pokazivač celom dužinom reda ili tako što ćete triput pritisnuti bilo gde unutar reda. (Za razliku od menija Format koji utiče na ceo pasus, većina opcija na panou Properties – kao ona koju ćete upotrebiti sledeću – primenjuje se samo na *izabrani* tekst.)

8. Pritisnite polje za boju na panou Properties i izaberite tamnoplavu (#003366 će dobro poslužiti).

Desiće se dve stvari. Prvo, boja teksta će se promeniti u tamnoplavu (biće ružičast dok ne poništite izbor teksta). Drugo, u meniju Style na panou Properties pojaviće se stil pod nazivom Style1 (ili Style2 ili Style3, prema tome da li vas je vaš nezavisni duh prethodno naveo na istraživanje formatiranja).

U međuvremenu, Dreamweaver je napravio nov CSS stil i primenio ga na ovaj naslov. Meni Style omogućava primenjivanje bilo kojeg stila koji ste napravili vi (ili Dreamweaver). Mnogo više informacija o CSS stilovima pronaći ćete u poglavlju 4.

9. Iz menija Font na panou Properties, izaberite „Georgia, Times New Roman, Times, serif“.

Za tekst će se sada koristiti font Georgia. Upravo ste učinili nevažecom postavku za stranu koju ste izabrali u 10. koraku na strani 43. Dreamweaver je u međuvremenu ažurirao stil Style1 (ili kako god se zove) dodeljujući mu novi font. Pošto Style1 nije opisno ime, promenićete ga.

Napomena Ponekad pri upotrebi panoa Properties za menjanje izgleda teksta na koji je već primenjen stil, Dreamweaver će napraviti nov stil. Na primer, ako je na pasus primenjen stil Style1, a vi promenite font, Dreamweaver ponekad pravi nov stil (pod nazivom Style2), i zapostavlja stari stil. Objašnjenje takvog ponašanja pronaći ćete na strani 102.

10. Iz menija Style na panou Properties izaberite Rename.

Pojaviće se prozor Rename Style. Izaberite stil koji želite da promenite i upišite novo ime.

11. Iz menija Rename Style izaberite ime stila (najverovatnije Style1) i u polje New Name upišite, na primer, *heading* (ili *naslov*). Pritisnite dugme OK.

Dreamweaver preimenuje stil na svim mestima na strani. Primetićete nov pano Results, koji će se pojaviti na dnu ekrana. Ovaj pano prikazuje rezultate svake operacije pronadi-i-zameni – što je Dreamweaver upravo učinio kako bi preimenoval stila.

12. Pritisnite desno od teksta naslova kako biste poništili izbor. Pritisnite Enter da biste napravili nov pasus.

Naslov ćete otkucati s vremena na vreme, a većinu teksta uzimaćete iz tekstualnih dokumenata ili e-poruka od klijenata, šefa ili saradnika. Da biste taj tekst prebacili u Dreamweaver, kopirajte ga iz drugog dokumenta i komandom Paste prenesite na Web stranu.

13. Uverite se da je otvoren pano Files (Window → Files), a zatim dvaput pritisnite datoteku *about_text.txt* kako biste je otvorili.

Ova datoteka sadrži običan tekst. Samo neformatirane reči. Kopiraćete ga i preneti komandom Paste kako biste ga uneli u svoj dokument.

14. Pritisnite bilo gde unutar teksta i odaberite Edit → Select All, a zatim Edit → Copy. Pritisnite karticu *about.html* kako biste se vratili na Web stranu i odaberite Edit → Paste.

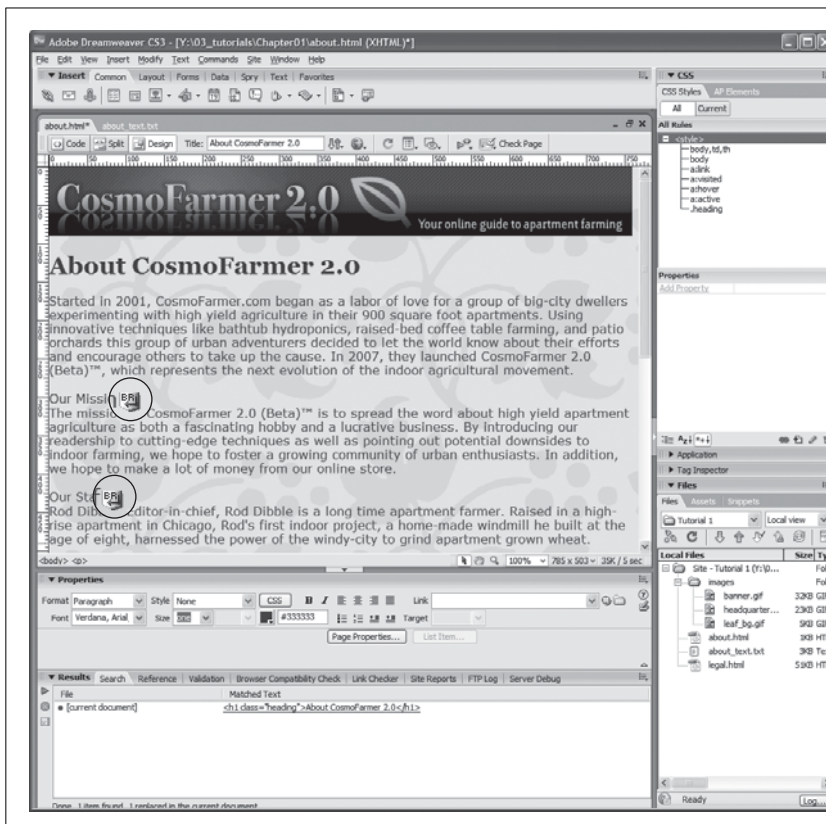
Trebalo bi da vidite nekoliko zlatnih štitova u tekstu (zaokruženo na slici 1-25). Ako ih ne vidite, proverite da li ste obavili 4. korak sa strane 38. Oni predstavljaju prelome redova – tačke gde tekst prelazi u sledeći red i pravi nov pasus. Često će se pojavljivati u tekstu kopiranom iz drugog dokumenta. U ovom slučaju, trebalo bi ih ukloniti i napraviti odvojene pasuse.

15. Pritisnite jedan od zlatnih štitova pa pritisnite taster Enter. Ponovite operaciju za sve zlatne štitove u prozoru dokumenta.

Ovim ćete obrisati prelome redova (u stvari, HTML oznaku
) i napraviti dva pasusa od jednog. Preneti tekst je sada samo niz pasusa. Da biste mu dali strukturu, dodaćete naslove i listu nabiranja.

16. Triput pritisnite red teksta „Our Mission“ kako biste izabrali pasus pa iz menija Format na panou Properties odaberite Heading 2.

Tako ćete pasus promeniti u naslov – biće veći i podebljan. Ne podudara se sa stilom prvog naslova, pa ćete primeniti stil koji ste prethodno napravili.

Slika 1-25:

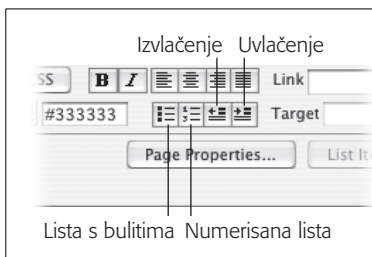
Prelomi redova (zaokruženo) često se pojavljuju pri kopiranju teksta iz drugih programa u Dreamweaver. Pratite korake na strani 38 kako biste bili sigurni da će se prelomi redova videti u prikazu dizajna strane.

17. Iz menija Style na panou Properties izaberite „heading“.

Prilagodićete izgled ovog naslova tako što ćete tekst pretvoriti u kurziv.

18. Pritisnite dugme I (za Italics) na panou Properties (slika 1-26).

Ovim ćete tekst pretvoriti u kurziv i napraviti još jedan nov stil (Style1, Style2 ili nešto slično). Ime ponovo nema smisla pa ćete ga promeniti.

Slika 1-26:

Mnoge opcije za formatiranje teksta na panou Properties slične su alatcima iz programa za obradu teksta: B za podebljano, I za kurziv, opcije za poravnavanje teksta, liste sa znakovima za nabravanje i brojevima itd.

19. Ponovite korake 10 i 11 i preimenujte ovaj stil u „subhead“ (podnaslov).

Primenite stil na druge naslove.

20. Pritisnite bilo gde u pasusu „Our Staff“, iz menija Format odaberite Heading 2, a zatim iz menija Style odaberite „subhead“. Ponovite ovaj korak za pasus s naslovom „Our Office“:

Odeljak strane „Our Staff“ predstavlja listu zaposlenih. Za organizovanje tih imena koristite listu sa znakovima za nabranjanje.

21. Izaberite tri pasusa pod naslovom „Our Staff“. Na primer, povucite pokazivač od početka prvog pasusa do kraja trećeg.

Pokazivač možete povući i od kraja trećeg pasusa. U svakom slučaju, izabrali ste sva tri zaposlena.

22. Na panou Properties, pritisnite dugme Bulleted List (slika 1-26).

Ispred svakog imena pojaviće se znak za nabranjanje. Da biste istakli imena, obojićete ih i pojačati.

23. Izaberite prvo ime, Rod Dibble. Izaberite boju pomoću polja za boju na panou Properties (na primer, tamnocrvena #990000), a zatim pritisnite dugme B kako biste podebljali ime.

Dreamweaver će ponovo napraviti nov stil pa bi trebalo da mu date opisnije ime. Stil ćete primeniti i na druga dva imena u listi.

24. Ponovite korake 10 i 11, a stil preimenujte u „staff“ (zaposleni). Izaberite druga dva imena i primenite taj stil na njih.

Ako je jedno od imena i dalje izabrano, pogledajte birač oznaka u donjem levom uglu prozora dokumenta. Videćete da je istaknuta trenutno izabrana oznaka. U ovom slučaju, to je oznaka (slika 1-27). Više informacija o oznaci nalazi se na strani 116; ukratko, ova oznaka se uglavnom koristi za primenjivanje stila na samo jedan deo oznake – u ovom slučaju, samo na ime, a ne na čitavu stavku liste nabranjanja. Primetićete da vas Dreamweaver obaveštava o primenjivanju stila na oznaku tako što iza oznake dodaje tačku i ime stila – *span.staff*.

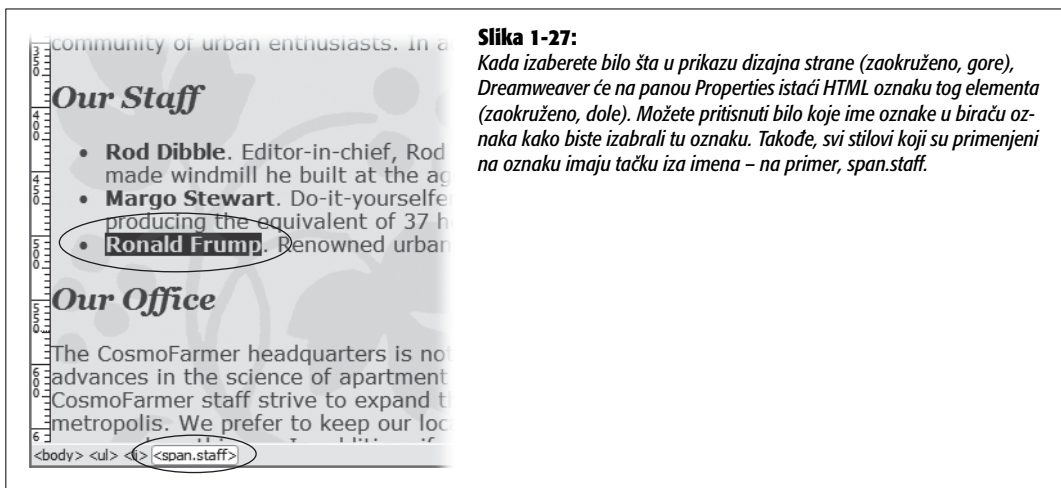
Postoji još nekoliko dizajnerskih elemenata koje možete dodati na stranu, ali bi prvo trebalo proveriti kako strana izgleda u pravom Web čitaču.

Peta faza: pregledanje rezultata

Dreamweaver je program za Web dizajn kojem najviše odgovara epitet WYSIWYG, što znači da uglavnom, What You See (ono što vidite u prozoru dokumenta) Is What You'll Get (dobićete i na Webu).

U suštini, tako bi trebalo da bude. Dreamweaver može prikazati više informacija nego što ćete videti na Webu (uključujući „nevidljive“ objekte i okvire tabela), a može prikazati i manje (ponekad ima problema s vizuelizovanjem složenog dizajna).

Štaviše, na žalost Web dizajnera, različiti Web čitači različito prikazuju strane. Strane koje su pregledane u Internet Exploreru ne izgledaju uvek isto u modernim čitačima poput Firefoxa ili Safarija. U nekim slučajevima, razlike mogu biti neprimetne (na primer, tekst može biti

Slika 1-27:

Kada izaberete bilo šta u prikazu dizajna strane (zaokruženo, gore), Dreamweaver će na panou Properties istaći HTML oznaku tog elementa (zaokruženo, dole). Možete pritisnuti bilo koje ime oznake u biraču oznaka kako biste izabrali tu oznaku. Takođe, svi stilovi koji su primenjeni na oznaku imaju tačku iza imena – na primer, *span.staff*.

malo veći ili malo manji). Mogu biti i drastične: neke napredne tehnike za raspoređivanje elemenata na strani, opisane u poglavlju 9, mogu dati veoma loše rezultate u starijim Web čitačima (u ovoj knjizi naučićete kako da rešite većinu tih problema).

Savet Ako nemate Windows računar, Mac i sve postojeće čitače, možete iskoristiti besplatnu uslugu za pravljenje snimka svoje lokacije da biste proverili kako će izgledati u velikom broju čitača i operativnih sistema. Posetite lokaciju www.browsershots.org.

Ako pravite Web strane za upotrebu na kompanijskom intranetu, pa je potrebno obratiti pažnju samo na Web čitač koji je IT odeljenje instaliralo na svim računarima, imate sreće. Većina nas mora se sučiti sa činjenicom da će se lokacije koje napravimo prikazivati u mnogim čitačima, pa je preporučljivo pregledati Web strane pomoću svih čitača koje bi posetioci mogli koristiti. Srećom, pomoću Dreamweavera moguće je pregledati Web strane u svim čitačima koje imate na računaru.

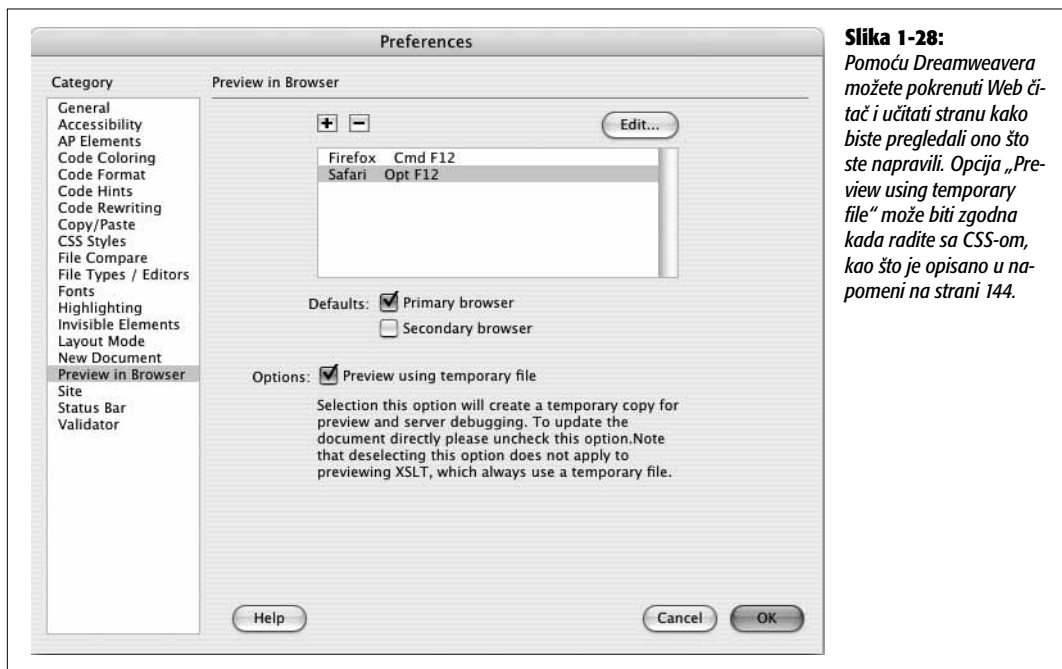
Pre pregledanja strane potrebno je podesiti listu čitača u prozoru s parametrima, na sledeći način:

1. Odaberite File → „Preview in Browser“ → Edit Browser List.

Otvoriće se prozor s parametrima „Preview in Browser“ (slika 1-28). Dreamweaver pri instalaciji otkriva čitače koji su instalirani na računaru; lista čitača prikazuje se u ovom prozoru. Čitač koji ste instalirali nakon instalacije Dreamweavera, neće se pojaviti u ovoj listi, pa ćete morati da obavite korake 2 i 3; u suprotnom, pređite na korak 4.

2. Pritisnite dugme +.

Otvoriće se prozor Add Browser ili Select Browser.

Slika 1-28:

Pomoću Dreamweavera možete pokrenuti Web čitač i učitati stranu kako biste pregledali ono što ste napravili. Opcija „Preview using temporary file“ može biti zgodna kada radite sa CSS-om, kao što je opisano u napomeni na strani 144.

3. Pritisnite dugme Browse. Na čvrstom disku pronađite čitač koji želite da dodate u ovu listu.

Dreamweaver će umetnuti podrazumevano ime čitača u polje Name u prozoru Add Browser. Ako želite da promenite njegovo ime za potrebe prikazivanja u Dreamweaveru, izaberite ga i upišite novo ime. (Nemojte ovo uraditi pre nego što izaberete čitač, pošto će Dreamweaver odmah nakon što izaberete čitač obrisati sve što ste otkucali.)

4. Iz liste Browser izaberite čitač koji najčešće koristite. Uključite opciju Primary Browser. Pritisnite dugme OK.

Upravo ste čitač označili kao *primarni* za rad u Dreamweaveru. Sada možete pregledati strane u ovom čitaču pomoću tastera F12 (Option-F12 na Macu).

Ako želite, možete izabrati i sekundarni čitač, koji ćete pokretati kada pritisnete kombinaciju tastera Ctrl+F12 (⌘-F12).

Spremni ste za pregledanje dokumenta u pravom Web čitaču. Dreamweaver olakšava i ovaj zadatak.

5. Pritisnite taster F12 (Option-F12 na Macu) ili odaberite Edit → „Preview in Browser“ i iz menija izaberite čitač.

Taster F12 (Option-F12 na Macu) najvažnija je prečica koju ćete naučiti. Za korisnike Macintosh: nažalost, Apple je tasteru F12 dodelio pokretanje programa Dashboard, pa su potrebna dva tastera kako biste pregledali stranu – Option i F12. Pomoću ove prečice na tastaturi otvara se Web strana u primarnom čitaču, što vam omogućava da pregledate svoj rad.

Ako koristite prenosni računar Macintosh, možda ćete morati da pritisnete Option-F12 i funkcijski taster (fn) u donjem levom uglu tastature.

Za pregledanje strane možete koristiti i meni „Preview in Browser“ u prozoru dokumenta (slika 1-29).

Slika 1-29:
Meni „Preview in Browser“ u prozoru dokumenta dodatna je mogućnost za pregledanje strane. Pomoću ovog menija možete izabrati bilo koji čitač, a ne samo one kojima ste dodelili prečice s tastature.

6. Pošto pregledate stranu, vratite se u Dreamweaver.

Učinite to na svoj omiljeni način za prelazak između programa – pomoću palete poslova u Windowsu, odnosno, doka u operativnom sistemu Mac OS X.

Šesta faza: dovršavanje strane

Prošli smo većinu koraka potrebnih za dovršavanje ove strane. Ostalo je samo da dodate sliku, formatirate obaveštenje o autorskim pravima i još malo strukturirate stranu.

1. Pritisnite neposredno ispred slova „T“ u pretposlednjem pasusu, koji počinje sa „The CosmoFarmer headquarters“.

Pokazivač će se postaviti na početak pasusa. Ovde ćete umetnuti sliku.

2. Na kartici Common na traci Insert pritisnite dugme Image (slika 1-22).

Možete odabrati i Insert → Image ili upotrebiti prečicu Ctrl+Alt+I (⌘-Option-I).

3. Pronađite direktorijum sa slikama u direktorijumu Chapter01 pa dvaput pritisnite datoteku slike pod nazivom *headquarters.gif*.

Ponovo će se pojaviti prozor Image Tag Accessibility. Za ovu sliku potrebno je navesti dobar opis.

Napomena za korisnike Windowsa: Kao što je već napomenuto (strana 44), Windows ne prikazuje oznaku tipa datoteke. Kada otvorite direktorijum sa slikama u 3. koraku, videćete *headquarters* umesto *headquarters.gif*.

4. Upišite *CosmoFarmer's Secret Headquarters* i pritisnite dugme OK.

Pogledajte pano Properties. Prikazuje svojstva koja su specifična za slike. Više informacija o ovim opcijama pronaći ćete u poglavlju 6, a sada ćete upoznati brz način za obmotavanje teksta oko slike.

5. Iz iskaćućeg menija Align na panou Properties odaberite Right.

Slika će se premestiti uz desnu ivicu strane, a tekst će se poravnati uz njenu levu ivicu. (Opcija Left služi za premeštanje slike na levu stranu i poravnava tekst uz desnu ivicu slike.)

Na dnu strane nalazi se obaveštenje o autorskim pravima. Ono nema veze sa sadržajem strane, pa ćete dodati liniju kako biste ga vizuelno odvojili od ostatka strane.

Napomena: Iako pomoću opcija Left i Right svojstva Align možete brzo poravnati tekst sa slikom, one ne važe u „strogim“ (Strict) verzijama HTML-a ili XHTML-a (strana 35). CSS obezbeđuje prilagodljiviju tehniku – poznatu kao *plutanje* (engl. *floating*) – za postizanje istog efekta. Više informacija o njoj pronaći ćete na strani 204.

6. Pritisnite ispred slova C u „Copyright 2007“ pa odaberite Insert → HTML → Horizontal Rule.

Iznad obaveštenja o autorskim pravima pojaviće se siva linija. Obaveštenje izgleda preveliko, pa ćete ga formatirati.

Savet Liniju iznad pasusa možete dodati i pomoću CSS svojstva *border* (strana 206).

7. Izaberite sav tekst u pasusu.

Možete triput pritisnuti unutar pasusa ili povući pokazivač od početka do kraja.

8. Na panou Properties, iz menija Size odaberite 12, pa iz polja za boju izaberite crnu.

Tekst obaveštenja o autorskim pravima postaće crn i smanjiće se. Dreamweaver će nakon toga ponovo napraviti stil s generičkim (opštim) imenom.

9. Ponovite korake 10 i 11 sa strane 50 pa preimenujte stil u „copyright“.

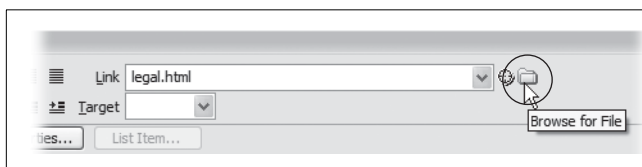
Pravno odeljenje kompanije CosmoFarmer odlučilo je da svaka strana lokacije mora sadržati vezu ka zvaničnim pravnim informacijama. Sada ćete dodati vezu.

10. Izaberite tekst „Read our full legal statement“ na dnu strane.

Da biste napravili vezu, potrebno je da Dreamweaveru ukažete na stranu s kojom želite da se povežete. Postoji nekoliko načina da to učinite. Najlakše je koristiti pano Properties.

11. Na panou Properties pritisnite sličicu direktorijuma s desne strane polja za vezu (zao-kruženo na slici 1-30).

Pojaviće se okvir za dijalog Select File.

Slika 1-30:

Okvir Link na panou Properties sadrži vezu za izabrani tekst. U ovom primeru, veza vodi ka strani *legal.html*.

12. **Pritisnite dugme Site Root (na vrhu okvira za dijalog u Windowsu; na dnu okvira za dijalog na Macu), pa dvaput pritisnite datoteku *legal.html*.**

Dugme Site Root odvešće vas direktno u direktorijum koji sadrži lokaciju. To je jednostavan način za premeštanje u korenski direktorijum. Kada dvaput pritisnete datoteku, umetnućete HTML kôd koji je potreban za pravljenje veze.

Ako prikazete stranu u Web čitaču, izgleda u redu...pa, ne baš. Tekst je teško čitljiv na cvetnoj pozadini, preširok je ako proširite prozor čitača na velikom monitoru, a leva ivica reklame ne poklapa se s levom ivicom teksta. Da biste rešili te probleme, napravićete nov element rasporeda – okvir koji će obuhvatati čitav sadržaj strane.

13. **Pritisnite bilo gde na strani pa odaberite Edit → Select All ili pritisnite Ctrl+A (⌘-A na Macu).**

Sadržaj strane je izabran. Sav tekst i slike obuhvatićete pomoću oznake <div> kako biste napravili neku vrstu okvira za sadržaj strane.

14. **Odaberite Insert → Layout Objects → Div Tag.**

Otvoriće se prozor Insert Div Tag (slika 1-31). Oznaka <div> omogućava organizovanje sadržaja strane tako što se grupišu srodne HTML oznake – zamislite to kao okvir koji sadrži ostale HTML oznake. Na primer, da biste napravili dodatnu paletu sa vezama za navigaciju, vestima ili Google oglasima, obuhvatićete ih pomoću oznake <div>. To je veoma važna oznaka za pravljenje rasporeda zasnovanog na CSS-u. Više informacija o oznaci <div> pronaći ćete na strani 301.

Potrebno je da napravite stil koji će sadržati uputstva za formatiranje nove oznake div. Već ste koristili pano Properties za pravljenje stila, ali to je primenljivo samo na tekst. Da biste formatirali druge oznake, iskoristite prozor New CSS Rule.

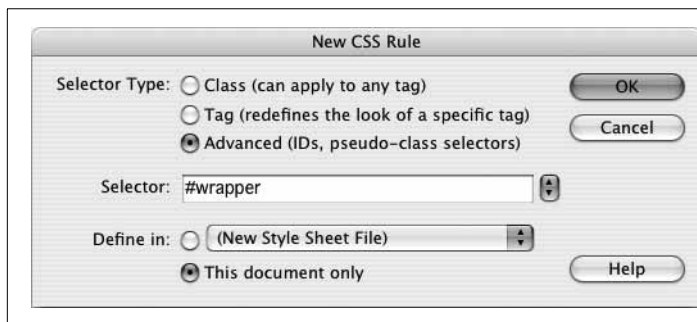

15. **Pritisnite dugme New CSS Style.**

Pojaviće se prozor New CSS Rule. CSS stil se tehnički naziva pravilo (engl. *rule*). U tom prozoru zadajete tip stila koji pravite, njegovo ime i gde bi trebalo uskladištiti informacije o stilu. Sve njegove prednosti i mane otkrićete u poglavlju 4.

16. Izaberite opciju „Advanced“, u polje Selector upišite `#wrapper`, a zatim iz grupe opcija „Define in“ odaberite „This document only“ (slika 1-32). Pritisnite dugme OK.

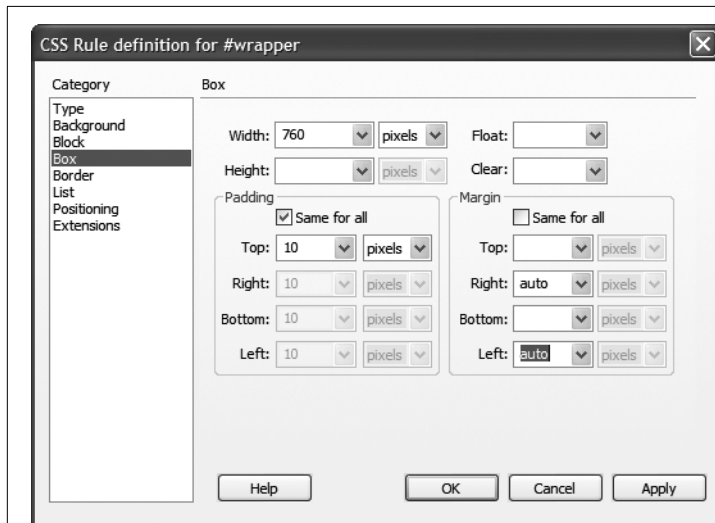
Taj okvir sadrži dosta opcija, ali u ovom trenutku nema potrebe da brinete o detaljima. Sve što treba da znate o pravljenju stilova saznateće nadalje u knjizi. Ovaj deo vežbe trebalo bi da vam približi neke svakodnevne zadatke s kojima se Web dizajneri suočavaju. Samo se opustite i pratite uputstva.

Slika 1-32:

Nov CSS stil pravi se u nekoliko koraka, a svi počinju u prozoru New CSS Rule. Detaljne parametre ovog prozora pronaći ćete na strani 112.

Nakon zatvaranja prozora New CSS Rule, pojaviće se prozor CSS Rule definition (slika 1-33). To je komandni centar za definisanje svojstava za formatiranje, kao što su boja teksta, font i veličina stila. Postoji mnogo CSS svojstava, koja su u Dreamweaveru podeljena u osam kategorija. Prvo ćete dodati boju pozadine za ovu oznaku div.

Slika 1-33:

U prozoru CSS Rule definition možete zadati više od 60 različitih CSS svojstava (podeljenih u osam kategorija) koja služe za formatiranje svega – od teksta, preko slika, do celih Web strana.

17. Iz liste kategorija s leve strane, izaberite Background. Pritisnite polje za boju koje će se pojaviti pored opcije Background color, pa izaberite uzorak bele.

Tako ćete okviru dodati belu pozadinu, na taj način ističući tekst. Zatim ćete podesiti širinu okvira i postaviti ga na sredinu prozora čitača.

18. Izaberite kategoriju Box pa u polje Width upišite 760.

Time ćete širinu okvira postaviti na 760 piksela – biće širok kao reklama. Kako biste bili sigurni da tekst neće prelaziti ivice okvira, dodaćete prostor (pod nazivom *popuna*, engl. *padding*) oko njegove unutrašnje ivice.

19. U polje Top u grupi opcija Padding, upišite 10 (uverite se da je uključena opcija „Same for all“).

Tako ćete dodati 10 piksela oko unutrašnje ivice okvira, gurajući tekst i slike od ivica.

20. U grupi opcija Margin, isključite opciju „Same for All“, a zatim iz menija za levu i desnu marginu izaberite „auto“.

Svojstvo auto za desnu i levu marginu vaš je način saopštavanja Web čitaču da automatski podesi levu i desnu marginu – u ovom slučaju, kao što ćete za trenutak videti, to ima efekat centriranja oznake `<div>` po sredini prozora čitača.

21. Prozor CSS Rule Definition trebalo bi da izgleda kao na slici 1-33. Pritisnite dugme OK kako biste dovršili pravljenje stila.

Ponovo će se pojaviti prozor Insert Div Tag, a ime stila koji ste upravo napravili – wrapper – pojavice se u polju ID.

22. U prozoru Insert Div Tag pritisnite dugme OK.

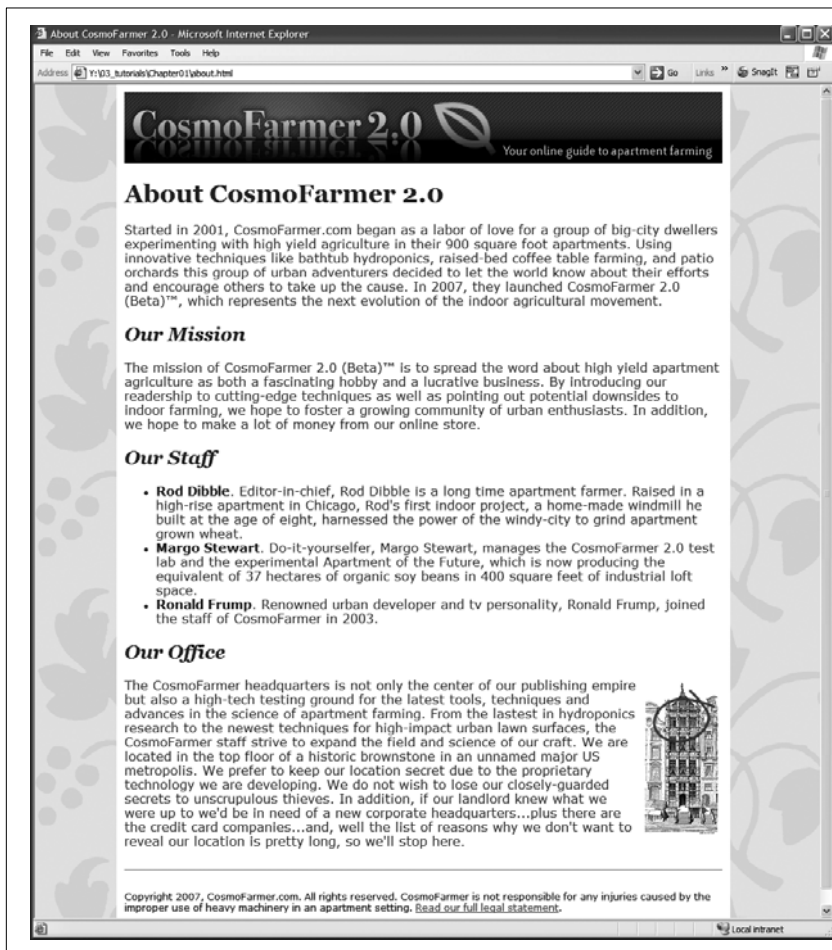
Tako ćete umetnuti novu oznaku `<div>` i istovremeno primeniti stil koji ste upravo napravili. Vreme je da pregledate svoj ručni rad.

23. Odaberite File → Save. Pritisnite taster F12 (Option-F12 na Macu) kako biste Web stranu prikazali u čitaču (slika 1-34).

Pritisnite vezu kako biste proverili da li radi. Menjajte veličinu prozora čitača i posmatrajte kako se sadržaj strane centrira po sredini.

Čestitamo! Upravo ste napravili svoju prvu stranu u Dreamweaveru, uključujući slike, formatiran tekst i veze. Ako želite da uporedite svoj rad s gotovim proizvodom, u direktorijumu Tutorials pronaći ćete još jedan direktorijum, Chapter01_finished.

Pri izradi Web lokacija uglavnom se primenjuju procedure navedene u ovoj vežbi – definisanje lokacije, dodavanje veza, formatiranje teksta, postavljanje slika, izrada stilova i umećtanje oznaka `div`. U sledećih nekoliko poglavlja te osnove detaljnije su objašnjene, a saznaćete i o drugim važnim alatcima, dobiti savete i naučiti tehnike primene Dreamweavera za izradu sjajnih Web strana.

Slika 1-34:

Dovršena datoteka već be trebalo bi da izgleda ovako. Primetićete da je beli prostor iznad reklame manji u Internet Exploreru nego u drugim čitačima. (Razlog za ovo – i rešenje problema – objašnjeni su na strani 322.) To je jedna od neusaglašenosti između čitača koja izluduje Web dizajnere.